

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทย
ในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2543 - 2553)

**An Analysis of Tourism and Hotel Studies in Thailand
During the Past Decade (2000 – 2010)**

โดย

ผศ. ดร. อัครวิน แสงพิบูล

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2555

ชื่อเรื่อง : การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทย

ในรอบทศวรรษ (2543 – 2553)

ผู้วิจัย : ผศ.ดร. อิศวิณ แสงพิกุล

สถาบัน : ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่พิมพ์ : 2555

สถานที่พิมพ์ : ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

แหล่งที่เก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ : สำนักหอสมุดและสารสนเทศ ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

จำนวนหน้างานวิจัย 77 หน้า

คำสำคัญ : งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม, การวิเคราะห์, การวิจัยเชิงเอกสาร

ลิขสิทธิ์ : ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สํารวจข้อมูลและจำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2553

2) สํารวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันกับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) และ 3) ประเมินและวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเป็นเอกสารฉบับเต็มที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection (ThaiLis) การวิจัยในครั้งนี้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมา 2 ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ชุดแรกเป็นแบบสำรวจ (survey form) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยทั่วไป และเพื่อสำรวจความสอดคล้องของงานวิจัยที่มีอยู่กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนชุดที่ 2 เป็นแบบประเมิน (evaluation form) เพื่อใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร จึงใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) เช่น การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 1,635 เรื่อง โดยเป็นวิทยานิพนธ์จำนวน 1,274 เรื่อง (77.9%) และรายงานวิจัยจำนวน 361 เรื่อง (22.1%) หากจำแนกเป็นสาขาวิชา พบว่าเป็นงานวิจัยด้านการโรงแรมมีจำนวน 275 เรื่อง และงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวจำนวน 1,360 เรื่อง ในส่วนของงานวิจัยด้านการโรงแรม พบว่าประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความพึงพอใจ การตลาด การพัฒนาพนักงาน/บุคลากร

การบริหารจัดการ และการบริการ ตามลำดับ ในขณะที่งานวิจัยด้านการท่องเที่ยว หากแบ่งเป็นหมวดหมู่ พบว่างานวิจัยที่มุ่งศึกษาในด้านประเภทของการท่องเที่ยวมีจำนวนมากที่สุด (เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ฯลฯ) รองลงมาคืองานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยว และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว

ส่วนการสำรวจความสอดคล้องระหว่างงานวิจัยที่มีอยู่กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันเกือบร้อยละ 74 มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 โดยยุทธศาสตร์ที่มีจำนวนงานวิจัยสอดคล้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 (การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว) ยุทธศาสตร์ที่ 2 (การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน) และยุทธศาสตร์ที่ 5 (การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว) ตามลำดับ

สำหรับการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมซึ่งประเมินใน 2 มิติ คือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของการประเมินเชิงปริมาณโดยจะประเมินว่าผู้วิจัยมีการนำเสนอเนื้อหา/หัวข้อตามที่ควรจะมีในรายงานการวิจัยหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัยมีการนำเสนอเนื้อหา/หัวข้อสำคัญๆตามหลักของการวิจัย ยกเว้นบางหัวข้อที่ส่วนใหญ่ไม่มีการนำเสนอในรายงานการวิจัย เช่น การสรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เรื่องที่ศึกษา การวิเคราะห์และการสังเคราะห์วรรณกรรม เป็นต้น ในส่วนของการประเมินเชิงคุณภาพด้านความชัดเจนและความเหมาะสมของสิ่งที่นำเสนอในรายงานวิจัย พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความหลากหลายหรือมีความแตกต่างกันในเรื่องของคุณภาพ โดยเนื้อหาของรายงานการวิจัยถูกประเมินทั้งในระดับ 'ควรปรับปรุง' 'พอใช้' และ 'ดี' ทั้งนี้ข้อเสนอแนะได้เน้นในเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในหัวข้ออื่นๆที่สำคัญ ตลอดจนการทำวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์ในสังคม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

Title : The Analysis of Tourism and Hotel Studies in Thailand During the Past Decade
(2000 – 2010)

Researcher : Aswin Sangpikul

Institution : Dhurakij Pundit University

Year of Publication : 2012

Publisher : Dhurakij Pundit University

Sources: Library of Dhurakij Pundit University No. of page : 77 pages

Keyword : tourism and hotel studies, the analysis, documentary research

Copy right : Dhurakij Pundit University

Abstract

The objectives of the research were 1) to survey the status and the number of tourism and hotel studies conducted during 2000 – 2010 2) to survey and analyze the current tourism and hotel studies in accordance with the national tourism development plan (2012 – 2016) and 3) to evaluate and analyze the quality of tourism and hotel studies conducted during the past decade.

This is a documentary research examining the full reports and theses pertaining to tourism and hotel studies. Data collection was made through the electronic data base called Thai Digital Collection (ThaiLis). Two research instruments were created to collect the data for the above objectives. The first one (survey form) was used to collect general information of the tourism and hotel studies as well as the accordance with the tourism development plan of the nation. Meanwhile the second one was employed to evaluate the quality of the tourism and hotel studies. This research used descriptive statistics (frequency and percentage) and content analysis to analyze the data.

The study found that there were a total of 1,635 tourism and hotel studies conducted during the past decade. Among them, there were 1,274 theses (77.9%) and 361 research reports (22.1%). If categorized by the field of subject, there were 275 hotel studies and 1,360 tourism studies. In the hotel subject, the most popular topics were satisfaction, marketing, human resources, management, and services. Meanwhile, in tourism subject, the studies focusing on the type of tourism was the most popular topic (e.g. ecotourism, nature tourism, conservative tourism) followed by the studies examining on tourist behaviors & psychology, tourism businesses, and local community.

In relation to the tourism development plan of the nation, it was found that 74% of the current hotel and tourism studies have an accordance and correspondence with the plan. Most studies fall into strategy 3 (product and service development), strategy 2 (tourism resources development), and strategy 5 (stakeholder participation in tourism).

With regard to research evaluation, there were 2 dimensions (quantitative and quality approaches) of assessing the quality of the research. On the quantitative approach, most studies presented major topics according to the research principles except some topics that most studies did not cover such as literature conclusion connected to the research issues as well as the analysis and synthesis of the literature. On the quality approach, measured by clarity and appropriateness, it's found that hotel and tourism studies had a variance of quality issue. Some might be qualified as 'needs improvement', 'fair' or 'good'. Nevertheless, this study has given the recommendations on the issues of future research direction, research implementation/application, and research quality improvement.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย และขอขอบคุณ รศ.ดร.สรชัย พิศาลบุตร ที่ปรึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำต่างๆ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่จากศูนย์วิจัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้กล่าวนามที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ และความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยดี และขอขอบคุณเจ้าของผลงานทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้อ้างอิงในการทำวิจัยครั้งนี้

อัศวิน แสงพิกุล

20 กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์จากการวิจัย	3
1.5 คำศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยว	6
2.2 ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	8
2.3 ความหมายและความสำคัญของการวิจัย	13
2.4 การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม	15
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต	20
2.6 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	23
2.7 การประเมินงานวิจัย	26
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	30
3.1 ประชากร	30
3.2 เครื่องมือวิจัย	30
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	33

บทที่ 4	ผลการวิจัย	34
	4.1 จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม	34
	4.2 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการโรงแรม	35
	4.3 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว	36
	4.4 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	42
	4.5 การประเมินคุณภาพงานวิจัย	48
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
	5.1 สรุปผล	52
	5.2 อภิปรายผล	55
	5.3 ข้อเสนอแนะ	59
	5.4 ข้อจำกัดในการวิจัย	65
	บรรณานุกรม	66
	ภาคผนวก	69
	แบบสำรวจงานวิจัย	69
	แบบประเมินงานวิจัย	70

สารบัญตาราง

	หน้า
▪ ตาราง 3.1 องค์ประกอบของแบบสำรวจงานวิจัย	31
▪ ตาราง 3.2 องค์ประกอบของแบบประเมินงานวิจัย	32
▪ ตาราง 4.1 จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม จำแนกตามประเภทงานวิจัย	34
▪ ตาราง 4.2 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการโรงแรม	35
▪ ตาราง 4.3 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยว	36
▪ ตาราง 4.4 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทการท่องเที่ยว	37
▪ ตาราง 4.5 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว	40
▪ ตาราง 4.6 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเด็นอื่นๆ	41
▪ ตาราง 4.7 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	42
▪ ตาราง 4.8 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน	43
▪ ตาราง 4.9 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว	44
▪ ตาราง 4.10 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว	45
▪ ตาราง 4.11 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว	46
▪ ตาราง 4.12 สรุปจำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559	47
▪ ตาราง 4.13 การประเมินคุณภาพงานวิจัยในแต่ละองค์ประกอบ โดยแสดงผลในรูปร้อยละ	48

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การท่องเที่ยวถือว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญของมนุษย์เพราะมนุษย์มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน การเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม หรือการเสาะแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้การท่องเที่ยวเป็นตลาดที่เติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาการเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อชื่นชมความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวภายในประเทศกันมากขึ้นปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศเนื่องจากมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ และสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ประเทศชาติ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและการขยายตัวของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดจนช่วยกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและคนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

ด้วยการเติบโตดังกล่าวของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้สถาบันการศึกษาต่างๆ จำนวนมากได้เปิดสอนหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรมขึ้นทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของภาคธุรกิจ ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่เปิดสอนในหลักสูตรดังกล่าวทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโทและเอก) ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่จะต้องทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ก่อนจบการศึกษา ที่ผ่านมามีผู้สนใจทำวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นจำนวนมาก โดยผู้ที่สนใจอาจเป็นนักศึกษา นักวิชาการ หรืออาจารย์ในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม หรือสาขาอื่นๆ ที่สนใจทำวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ทำให้ปัจจุบันมีงานวิจัยในสาขานี้อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งประเด็นที่หลายท่านอาจต้องการทราบหรืออยากรู้ข้อเท็จจริง คือ งานวิจัยการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีผู้ศึกษาในประเด็นหรือหัวข้อใดบ้าง ประเด็นใดที่มีผู้นิยมศึกษา หรือประเด็นใดที่สำคัญแต่ยังขาดองค์ความรู้และควรส่งเสริมการวิจัยให้มากขึ้น รวมทั้งหากมีผู้สนใจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในอนาคตควรจะเลือกหัวข้อใดจึงจะเหมาะสม

นอกจากนี้ยังสิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคืองานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน (research supply) มีความสอดคล้องและเอื้ออำนวยประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศได้หรือไม่ (research demand) เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยปี พ.ศ. 2555 – 2559 ที่กำหนดขึ้นโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อใช้เป็นแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

ที่ผ่านมา ถึงแม้เคยมีผู้สำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมอยู่บ้างแล้ว อย่างเช่น ดวงใจ หล่อธนวนมิษฐ์ (2541) ที่สำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2529 – 2539 และนฤตย์ นิ่มสมบุญ (2545) ที่สำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 – 2544 อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา ยังไม่มีการสำรวจข้อมูลในลักษณะดังกล่าวอีก นอกจากนั้น หากวิเคราะห์งานวิจัยเชิงเอกสารที่สำรวจงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชา เช่น สาขาการศึกษา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรม พบว่างานวิจัยเชิงเอกสารเหล่านั้นส่วนใหญ่จะเป็นการสำรวจและการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในวงแคบๆ ในสถาบันการศึกษาใดสถาบันการศึกษาหนึ่งมากกว่าที่จะสำรวจในวงกว้าง เช่น ระดับประเทศ ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้เรื่อง ‘การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในรอบทศวรรษ (2543 - 2553): แนวทางเพื่อการศึกษาและค้นคว้าวิจัย’ จะแตกต่างจากงานวิจัยในอดีต กล่าวคือ วัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรกจะสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในระดับประเทศ โดยแยกเป็น 2 สาขา ในขณะที่วัตถุประสงค์การวิจัยข้อสองจะสำรวจและวิเคราะห์ว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2555-2559) ได้หรือไม่ ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวดูเหมือนว่ายังคงต้องการองค์ความรู้ต่างๆมากมายเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ส่วนวัตถุประสงค์การวิจัยข้อสุดท้ายคือจะประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด โดยประเมินจากหลักการวิจัยเป็นเกณฑ์

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและวงการวิชาการหลายประการ เช่น ทำให้ทราบจำนวนงานวิจัยและสถานภาพงานวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยเรื่องใดที่นิยมศึกษาหรือเรื่องใดที่ศึกษากันมากแล้ว ตลอดจนทำให้ทราบว่างานวิจัยที่มีอยู่นั้นมีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวในปัจจุบันหรือไม่ และหากสอดคล้องจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในประเด็นใดได้บ้าง นอกจากนี้การวิจัยยังจะให้ประโยชน์แก่นักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่สนใจงานวิจัยในสาขานี้ โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางการทำวิจัยของตนเองในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจข้อมูลและจำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2553
- 2) เพื่อสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน (research supply) กับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 (research demand)
- 3) เพื่อประเมินและวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา

1.3 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นเอกสาร ซึ่งได้แก่ รายงานการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมฉบับเต็ม (full research) ที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของ Thai Digital Collection โดยเป็นรายงานการวิจัยที่ระบุปี พ.ศ. 2543 – 2553 การวิจัยในครั้งนี้จะสำรวจรายงานการวิจัยทุกเล่มด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่ปรากฏในฐานข้อมูลดังกล่าว

เนื้อหาที่จะศึกษาได้แก่ 1) สถานภาพโดยทั่วไปของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม เช่น ปี พ.ศ. สาขาที่ศึกษา ประเด็นที่ศึกษา เพื่อประมวลภาพรวมของงานวิจัยในสาขานี้ 2) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 เพื่อจัดกลุ่มงานวิจัยตามลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และ 3) คุณภาพของงานวิจัย โดยประเมินในลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2554

1.4 ประโยชน์จากการวิจัย

สืบเนื่องจากวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อข้างต้น ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

- การสำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจะให้ความรู้เชิงวิชาการ โดยทำให้ทราบถึงข้อมูลและสถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2543 - 2553) ว่ามีผู้สนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อหรือประเด็นใดบ้าง รวมทั้งทำให้ทราบว่าหัวข้อหรือประเด็นใดที่ยังขาดองค์ความรู้หรือมีองค์ความรู้อยู่อย่างจำกัด และควรส่งเสริมการวิจัยในหัวข้อใดให้มากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังจะเป็นข้อมูลทุกขุมที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการทำวิจัยแก่ผู้ที่สนใจในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

- การสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีอยู่ (research supply) กับความต้องการของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 (research demand) จะทำให้ทราบว่างานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันจะมีประโยชน์ในการนำมาใช้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติดังกล่าวได้หรือไม่ และในด้านใด รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ คือ การนำองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ในแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ นอกจากนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว
- การประเมินและการวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจะให้ประโยชน์เชิงวิชาการ โดยทำให้ทราบถึงคุณภาพงานวิจัยในสาขาว่างานวิจัยที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้การประเมินดังกล่าวจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพงานวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมต่อไป

1.5 คำศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้มีคำศัพท์ที่ผู้อ่านควรทราบและควรเข้าใจความตรงกันดังนี้

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคล จากถิ่นที่อยู่อาศัยปกติไปยังถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยการเดินทางนั้นก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยว) กับธุรกิจบริการในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การโรงแรม หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทนและหมายรวมถึง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจภัตตาคาร ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจการกีฬา การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง หรืองานออกเริ่่นเพื่อส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม หมายถึง การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทุกประเภท (รวมทั้งธุรกิจโรงแรม) และยังคงครอบคลุมประเด็นการวิจัยในด้านการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ตลอดจนประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 คือ แผนงานที่จัดทำขึ้น โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบทิศทางให้หน่วยงานของรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสร้างรายได้แก่ประชาชน โดยในแผนฯ จะประกอบด้วยยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินการเพื่อให้แผนฯ บรรลุผล

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ พ.ศ. 2543 – 2553 จำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวข้อดังนี้

- ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยว
- ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- ความหมายและความสำคัญของการวิจัย
- การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต
- แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- การประเมินงานวิจัย
- กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยว

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมเรื่องแรกจะเริ่มต้นที่ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ และจะกล่าวถึงหัวข้ออื่นๆในลำดับต่อไป

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าเป็นการเดินทางใดๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไข 3 ประการต่อไปนี้

1. การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่นๆ เป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางที่ผู้เดินทางต้องเดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
3. การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากเงื่อนไขข้างต้นอาจพอกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคล จากถิ่นที่อยู่อาศัยปกติไปยังถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยการเดินทางนั้นก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยว) กับธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.1.2 ประเภทการท่องเที่ยว

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์การเดินทาง โดยแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ดังนี้ (Mill, 2000 อ้างในอัสวิน แสงพิบูล, 2551)

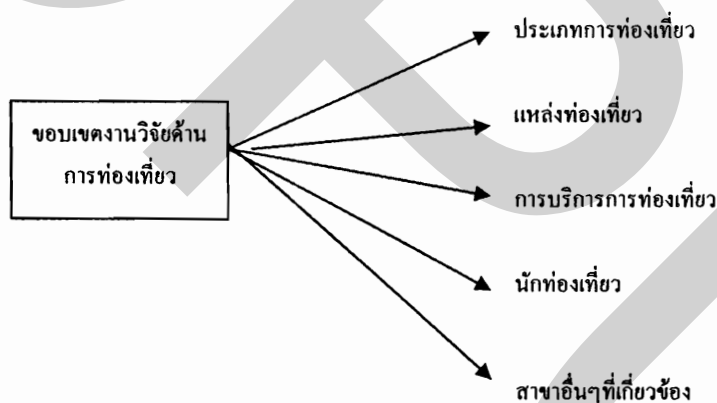
1. การท่องเที่ยวเมื่อมีเวลาว่าง (Leisure)
2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Recreation)
3. การท่องเที่ยวในวันหยุด (Holiday)
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา (Sport)
5. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health)
6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Study)
7. การท่องเที่ยวเพื่อการศาสนา (Religion)
8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business)
9. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมมิตรและญาติ (Visiting Friends/Relatives)
10. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การ (Mission)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

นักวิชาการได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

1. **ด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) :** ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ที่สำคัญในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว สำหรับประเทศไทยนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมักแบ่งทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
2. **ด้านการบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) :** การบริการการท่องเที่ยว จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นการบริการที่จัดไว้เพื่อรองรับให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก การบริการนำเที่ยว การบริการขนส่ง หรือการบริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ในบางครั้งการบริการเหล่านี้อาจสร้างความสนใจหรือดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้การบริการการท่องเที่ยวยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ อันจำเป็นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว
3. **ด้านตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) :** ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกถึงอุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand) ซึ่งหมายถึงความปรารถนาของนักท่องเที่ยวในการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วย วัตถุประสงค์ที่ใดๆ ก็ตามไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

กล่าวโดยสรุป จากความหมายของการท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยว และองค์ประกอบ การท่องเที่ยว จะเห็นว่า การท่องเที่ยวมีขอบเขตกว้างขวาง มีปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่ง สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาเชื่อมโยงเป็นประเด็นการวิจัยได้ทั้งสิ้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกประเด็นการวิจัยด้าน การท่องเที่ยวและการโรงแรมได้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยอาจสนใจในประเด็นเกี่ยวกับ นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี ประเด็นที่น่าสนใจของการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวยังมีลักษณะเป็นสหวิชา (interdisciplinary) กล่าวคือ เป็นวิชาที่มีขอบเขตและเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น การตลาด การจัดการ เศรษฐศาสตร์ นิเทศ ศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา เทคโนโลยี ภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น งานวิจัยด้านการ ท่องเที่ยวจึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขาวิชาต่างๆในสังคม รวมทั้งการศึกษาในบริบทข้ามวัฒนธรรม (interdisciplinary) เช่น การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติหรือการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวมีประเด็นหรือ หัวข้อที่ผู้วิจัยสามารถเลือกศึกษาได้มากมายและกว้างขวาง

2.2 ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

นอกจากข้อมูลพื้นฐานเรื่องการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีคำสำคัญอีกคำหนึ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ การท่องเที่ยว นั่นก็คือคำว่า ‘อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว’ ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องทราบดังนี้

2.2.1 ความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 (อ้างใน นงคินุช ศรีธนาอนันต์, 2548) ได้ ให้ความหมาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยว ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทนและหมายรวมถึง

1. ธุรกิจนำเที่ยว
2. ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว

4. ธุรกิจขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
5. ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว
6. การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือการดำเนินการอื่นใด โดยมีความหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

นอกจากนั้นยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกหลายธุรกิจ เช่น ธุรกิจคมนาคมขนส่ง ธุรกิจนันทนาการ ธุรกิจการประชุม ธุรกิจบันเทิง และธุรกิจห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

2.2.2 ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนี้ (อศวิน แสงพิบูล, 2551)

ด้านเศรษฐกิจ

1. ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ การให้บริการทางการท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว นับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามและมีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากมายที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ในแต่ละปีประเทศไทยมีรายได้จากเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขึ้นมาเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าส่งออกประเภทอื่นๆ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้รายได้ในส่วนนี้ยังมีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินและช่วยลดภาวะการขาดดุลการค้าให้กับประเทศอีกด้วย บทบาทการช่วยลดสภาพการขาดดุลการค้านี้สามารถช่วยลดภาระหนี้สินหรือการที่ต้องชักชวนสำรองของประเทศออกไปชดเชยกับรายจ่ายที่เกินรายรับ จึงทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงขึ้น

2. ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพและการจ้างแรงงาน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งทางตรงและทางอ้อมจึงจำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางตรง อาทิ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง

3. ก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคและชุมชนท้องถิ่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปทีใดก็ต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเดินทางหรือค่าของที่ระลึก เงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายนั้น จะกระจายไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและยังกระจายไปสู่ชุมชนท้องถิ่น เมื่อนักท่องเที่ยวซื้อสินค้าของที่ระลึก หรือหัตถกรรมพื้นเมืองในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นก็จะมีรายได้เล็กๆ น้อยๆ เกิดขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวซื้อสินค้าจำนวนมากขึ้น รายได้ของประชาชนในท้องถิ่นก็เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตและมีผลทวีคูณ (Multiplier effect) ในการสร้างแรงงานและสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นและในที่สุดทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่ามากขึ้น

4. ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตและการขยายตัวของการลงทุน การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจนันทนาการ ธุรกิจของที่ระลึก และธุรกิจประเภทอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มีการขยายตัวและมีการลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาและขยายระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ โรงพยาบาล ฯลฯ ซึ่งสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น

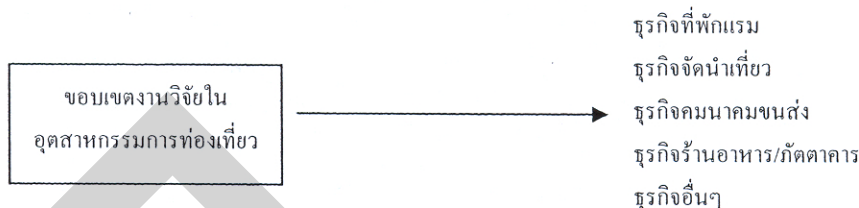
ด้านสังคม

1. ส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงในท้องถิ่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ ท้องถิ่นใดที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ท้องถิ่นนั้นย่อมจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมด้านความปลอดภัยและความมั่นคง เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
2. ส่งเสริมการพัฒนาความเจริญและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาและสร้างความเจริญในด้านต่างๆ ให้กับชุมชนท้องถิ่น มีการลงทุนและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานีย่านส่งและร้านค้าต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างความเจริญให้กับชุมชน ทำให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ ช่วยส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ชุมชนในท้องถิ่นมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี สามารถช่วยลดปัญหาความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองกับชนบท ช่วยลดปัญหาการล้นไหลเข้ามาหางานทำในเมืองและยังช่วยลดปัญหาความแออัดของสังคมเมือง
3. ส่งเสริมการฟื้นฟู อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีส่วนช่วยสนับสนุน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ช่วยกระตุ้นให้มีการนำประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นออกมาเผยแพร่ ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ เช่น นักท่องเที่ยวไปชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือเชิงชุมชนต่างๆ หรือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนช่วยสร้างความรู้สึภาคภูมิใจและหวงแหนในมรดกและศิลปวัฒนธรรมของตน รวมถึงช่วยกระตุ้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป

กล่าวโดยสรุป อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีธุรกิจเกี่ยวข้องจำนวนมากทั้งทางตรงและทางอ้อม ธุรกิจเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีขอบเขตและเนื้อหาที่กว้างขวาง และมีความสำคัญต่อประเทศ เนื่องจากองค์ความรู้จากการวิจัยจะช่วยพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจึงเป็นงานวิจัยสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า และสมควรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2.2.3 โรงแรม/การโรงแรม

จากความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวข้างต้น จะเห็นว่าธุรกิจโรงแรมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันก็เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นธุรกิจแรกเริ่มในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีประวัติความเป็นมายาวนาน โดยเป็นภาคธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ มีการจ้างงาน และสร้างรายได้มหาศาลให้แก่ประเทศชาติ อีกทั้งมีลักษณะการให้บริการที่แตกต่างจากธุรกิจอื่น จึงทำให้มีการจัดการเรียนการสอนในสาขานี้ขึ้น โดยนิยมเรียกสั้นๆว่า 'การโรงแรม' ซึ่งหมายถึง วิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรม ซึ่งต่อมาได้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยในขอบเขตของธุรกิจ โรงแรมและที่พักแรมมากขึ้น ทำให้การวิจัยในสาขานี้มีความสำคัญและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่ว่า การโรงแรมและการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เพราะเป็นเรื่องการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว และจัดอยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน (การบริการ) คนทั่วไปจึงนิยมเรียกสาขานี้ในภาพรวมๆว่า 'การท่องเที่ยวและการโรงแรม' ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้จะมีการสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการโรงแรมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ในสาขาการโรงแรมมีสิ่งที่ควรทราบเบื้องต้นดังนี้

โรงแรม หมายถึง สถานที่ที่จัดให้มีการบริการที่พักแรมแก่บุคคลทั่วไปหรือนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานบริการ เช่น ห้องพัก และห้องอาหาร เป็นต้น (อัศวิน แสงพิบูล, 2551)

ประเภทของโรงแรมและที่พักแรม

เนื่องจากโรงแรมมีหลายประเภทและหลายลักษณะทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักวิชาการจึงได้แบ่งประเภทของโรงแรมและที่พักไว้ดังนี้ (นงคันทุช ศรีธนาอนันต์, 2548)

1. โรงแรมเพื่อการประชุม (convention hotel)
2. โรงแรมตากอากาศ (resort)
3. โรงแรมท่าอากาศยาน (airport hotel)
4. โรงแรมห้องชุด (suite hotel)
5. โรงแรมริมทางหลวง (motor hotel)
6. อินน์ (inn)

7. ล็อดจ์ (lodge)
8. ที่พักราคาประหยัดพร้อมอาหารเช้า (bed & breakfast)
9. โฮสเทล (hostel)
10. ที่ตั้งค่ายพัก (camp site)
11. ค่ายพักผ่อนวันหยุด (holiday camp)

ความสำคัญของโรงแรม

โรงแรมมีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติที่ควรทราบ ดังนี้
(นงคัญช ศรีธนาอนันต์, 2548)

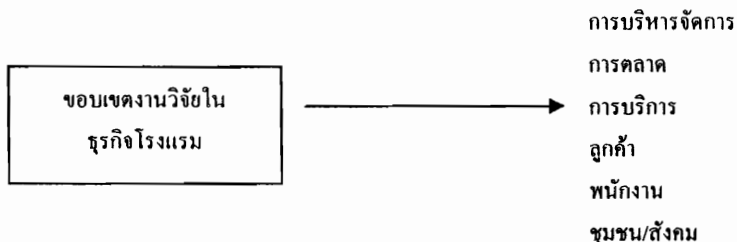
ความสำคัญเชิงเศรษฐกิจ

1. สร้างงานและอาชีพให้แก่ชุมชน
2. นำรายได้เข้าสู่ประเทศและสร้างรายได้หมุนเวียนภายในประเทศ
3. ช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของโรงแรม
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่

ความสำคัญเชิงสังคม

1. ช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของท้องถิ่น
2. เป็นแหล่งบันเทิงของชุมชนเพื่อการหย่อนใจ
3. เป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ และศูนย์รวมกิจกรรมสังคม
4. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล
5. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชาติ
6. สร้างชื่อเสียงประเทศให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

กล่าวโดยสรุป ในทำนองเดียวกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจหนึ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานขนาดใหญ่ สร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ประเทศชาติ รวมทั้งยังมีส่วนช่วยกระตุ้นการขยายตัวของการท่องเที่ยวภายในประเทศ ดังนั้นงานวิจัยด้านการโรงแรมจึงมีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยว และสมควรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาธุรกิจโรงแรมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

2.3 ความหมายและความสำคัญของการวิจัย

2.3.1 ความหมายของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงเอกสารในด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม จึงควรรู้จักและทำความเข้าใจความหมายของคำว่า ‘การวิจัย’ ว่าหมายถึงอะไร และมีความสำคัญอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ให้คำนิยามว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือทดลองอย่างมีระบบ โดยอาศัยอุปกรณ์หรือวิธีการ เพื่อให้พบข้อเท็จจริง หรือหลักการไปใช้ในการตั้งกฎ ทฤษฎี หรือแนวทางในการปฏิบัติ (อ้างใน จุมพล สวัสดิ์ยากร, 2520: 9)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการหาความรู้ เป็นวิธีหาความรู้ที่มีระเบียบและหลักเกณฑ์ทางวิชาการ ซึ่งมีการกำหนดแนวคิด หรือทฤษฎี การใช้ข้อมูล การแปลความหมาย และอธิบายข้อมูลเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นจากความรู้เดิมร่วมกับข้อมูลใหม่

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546: 1) กล่าวว่า การวิจัย คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง ในสิ่งที่ต้องการศึกษา มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์และการตีความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันถูกต้อง

ลักดาวัลย์ เพชร โรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์ (2547: 1) ให้ความหมายว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงอย่างมีระบบแบบแผนที่เชื่อถือได้ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้คำตอบที่นำไปใช้ในการอ้างอิง การสร้างกฎเกณฑ์และทฤษฎี การวางแผน และการแก้ปัญหา ในการหาคำตอบอย่างเป็นระบบ

จรัญ จันทลักขณา และกษิติก อ้อเชื้อวชาญกิจ (2548 อ้างใน ฉัตรสุนน พฤทธิปัญญา, 2553: 3) อธิบายว่า การวิจัย หมายถึง การแสวงหาองค์ความรู้ที่มีแบบแผนตามหลักวิชา และกระบวนการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีระเบียบแบบแผนตามหลักวิชาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีความมั่นใจในความถูกต้องของผล

ปัญญา กุลพงษ์ (2548: 1) ให้ความหมายว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาอย่างเป็นระบบและมีระเบียบแบบแผน ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้ สำหรับคำถามวิจัยที่กำหนดไว้เพื่อให้ความรู้ใหม่ซึ่งทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ

จากความหมายของการวิจัยข้างต้นพอจะเห็นได้ว่านักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความหมายของการวิจัยไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเน้น 2-3 ประเด็นที่สำคัญ เช่น การศึกษาหรือการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ การมีขั้นตอนหรือกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงหรือคำตอบด้วยวิธีการที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น ในที่นี้จึงพอสรุปความหมายของการวิจัยอย่างกว้างๆ ได้ว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาหรือการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงคำตอบ หรือข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ก่อให้เกิดความรู้ใหม่หรือความรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาในด้านต่างๆ

2.3.2 ความหมายและความสำคัญของการวิจัย

นักวิชาการจำนวนมากได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยไว้ในภาพกว้างๆ โดยส่วนใหญ่มักกล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในระดับสังคมหรือประเทศชาติ แต่ความจริงแล้ว การวิจัยมีความสำคัญตั้งแต่ระดับเล็กสุด เช่น แผนก หน่วยงาน จนถึงระดับใหญ่ขึ้น เช่น องค์กร ภาครัฐกิจ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้ไม่ว่าการวิจัยจะมีความสำคัญในระดับใดก็ตาม ในภาพรวมสามารถสรุปความสำคัญของการวิจัยได้ใน 2 ลักษณะกว้างๆ คือ ความสำคัญเชิงวิชาการ (เชิงความรู้) และความสำคัญในการนำไปใช้ประโยชน์ (เชิงประยุกต์) ดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชร โรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546)

ความสำคัญเชิงวิชาการ

- ❖ การวิจัยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ หรือเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ในสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งจะส่งผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ
- ❖ การวิจัยช่วยพิสูจน์หรือตรวจสอบความถูกต้องของกฎเกณฑ์ หลักการ หรือทฤษฎีต่างๆ ในแต่ละศาสตร์
- ❖ การวิจัยทำให้ได้คำตอบในเรื่องต่างๆ ที่ยังคลุมเครือหรือยังไม่ชัดเจน โดยทำให้กระจ่างชัดเจนขึ้น และช่วยขจัดข้อสงสัยต่างๆ
- ❖ การวิจัยทำให้เกิดความคิดและแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และหาความรู้อยู่เสมอ

ความสำคัญเชิงการนำไปใช้ประโยชน์

- ❖ การวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริง หรือคำตอบในเรื่องต่างๆเพื่อนำมาใช้แก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ❖ การวิจัยช่วยให้ทราบและเข้าใจประเด็นต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น และอาจนำมากำหนดเป็นนโยบาย และแผนงานที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ❖ การวิจัยช่วยให้ธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้า ก่อให้เกิดการพัฒนา และความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจ
- ❖ การวิจัยช่วยแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาของสังคมในเรื่องต่างๆ ทำให้สังคมมีความก้าวหน้าและพัฒนา มากขึ้น
- ❖ การวิจัยทำให้เกิดวิทยาการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนในสังคม

กล่าวโดยสรุป จากความสำคัญของการวิจัยข้างต้น จะเห็นว่าการวิจัยนั้นมีประโยชน์และคุณค่า อย่างยิ่งต่อมนุษย์และสังคม เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ทำให้เกิดองค์ความรู้ต่างๆ มากมาย ซึ่งองค์ความรู้เหล่านั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติต่อไป รวมทั้งประโยชน์จากการวิจัย ด้านท่องเที่ยวและการโรงแรมซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

2.4 การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม: ความหมาย จุดมุ่งหมาย และความสำคัญ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม การ ทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ทราบความหมาย ลักษณะ และความสำคัญองงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการ โรงแรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาและลักษณะของงานวิจัยในสาขานี้

2.4.1 ความหมายของการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอนตามหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (เช่น นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยว หรือประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว) หรือภาคธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งธุรกิจโรงแรม เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือคำตอบที่เป็นประโยชน์ ในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาในด้านต่างๆของการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (อัศวิน แสงพิบูล, 2555) ดังนั้น คำว่า ‘การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม’ จึงมีความหมายและขอบเขตที่กว้างขวาง โดยมีประเด็นที่สามารถศึกษาวิจัยได้เป็นจำนวนมากทั้งในขอบเขตของการท่องเที่ยวและภาคธุรกิจที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.4.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

การทำวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้วิจัยมักจะมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยว่าต้องการทำวิจัยเรื่องนั้นเพื่ออะไร (research purposes) เช่น เพื่อค้นหาคำตอบบางอย่าง เพื่อหาข้อเท็จจริง หรือเพื่อแก้ไขปัญหา การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมก็เช่นเดียวกันก็มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมได้ดังนี้ (อัศวิน แสงพิบูล, 2555: 14-15)

- เพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือสร้างความรู้ใหม่ในสาขาวิชา (new knowledge)
- เพื่อให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะแก่ผู้ประกอบการ/ภาคธุรกิจ/อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาในด้านการดำเนินธุรกิจ เช่น การตลาด การบริการ การบริหารจัดการ ฯลฯ (tourism business development)
- เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ (tourist studies)
- เพื่อส่งเสริม พัฒนา และสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ฯลฯ ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ (tourism & activity development)
- เพื่อให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา อนุรักษ์ หรือรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว (tourism resources development)
- เพื่อให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะแก่ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว/และชุมชนท้องถิ่น (local community development)
- เพื่อให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การพัฒนา การบริหารจัดการ การกำหนดนโยบาย เป็นต้น (government development)
- เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (human resources development)
- เพื่อให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม (education development)

2.4.2 ความสำคัญของการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความสำคัญอย่างมากต่อสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากมีขอบเขตที่กว้างขวาง โดยเกี่ยวข้องกับประชาชนและภาคธุรกิจเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญของการวิจัยในสาขานี้ได้อย่างชัดเจนในมุมมองกว้างๆ หรือในภาพรวม อาจพิจารณาในแง่ของความสำคัญของการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยสามารถอธิบายแต่ละด้าน ได้ดังนี้ (อัศวิน แสงพิบูล, 2555: 10-13)

1) ด้านเศรษฐกิจ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจจัดนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจนันทนาการ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น ธุรกิจบันเทิง ธุรกิจการประชุม ธุรกิจห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ธุรกิจเหล่านี้จำเป็นต้องแข่งขันกันเพื่อการอยู่รอดในตลาด รวมทั้งมุ่งพัฒนาสินค้าหรือบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสร้างความพึงพอใจให้มากที่สุด นอกจากนี้การดำเนินธุรกิจยังต้องพบเจอปัญหาอุปสรรค หรือสิ่งท้าทายต่างๆมากมาย ซึ่งอาจพิจารณาได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

- ทำอย่างไรลูกค้าจึงจะรู้จักและสนใจที่จะมาพักโรงแรม/รีสอร์ทของเรา
- ลูกค้าพึงพอใจกับการบริการของโรงแรม/รีสอร์ทหรือไม่ อย่างไร
- ลูกค้าคิดเห็นและคาดหวังอย่างไรกับการบริการของโรงแรม/รีสอร์ท
- ทำอย่างไรลูกค้าจึงจะพึงพอใจในการบริการจัดนำเที่ยวของบริษัท
- สินค้าหรือการบริการของเราดีกว่าคู่แข่งหรือไม่ อย่างไร
- ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย
- ธุรกิจรีสอร์ทควรพัฒนาเว็บไซต์อย่างไรเพื่อเข้าถึงลูกค้าเป้าหมาย
- สายการบินต้นทุนต่ำควรสร้างตราสินค้าอย่างไรเพื่อผลทางการตลาด
- นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีพฤติกรรมการจองของที่ระลึกอย่างไร

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ามีความท้าทายต่างๆมากมายในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งแนวทางหนึ่งของการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ คือ การมีข้อมูลหรือทราบข้อมูลในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจในด้านต่างๆ เช่น การแข่งขัน การตลาด การบริการจัดการ หรือ การบริการ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุดที่จะช่วยให้ธุรกิจพัฒนาหรือเติบโตอย่างต่อเนื่องก็คือ ข้อมูลจากการวิจัย โดยการวิจัยจะช่วยให้ผู้ประกอบการได้ทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง และคำตอบในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการวิจัยยังให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น จากสิ่งที่น่าสนใจข้างต้นจะเห็นว่า การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

นอกจากความสำคัญของการวิจัยในระดับองค์กรหรือบริษัทแล้ว การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมยังมีความสำคัญในระดับที่ใหญ่ขึ้น เช่น ภาคธุรกิจ หรือ สังคม เป็นต้น โดยสามารถพิจารณาได้จากประเด็นตัวอย่างต่อไปนี้

- นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมใน อ. ปาย
จ. แม่ฮ่องสอน มากน้อยเพียงใด
- ตัวแทนจำหน่ายทางการท่องเที่ยวของไทย (travel agents) มีการพัฒนาระบบ พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ทางการท่องเที่ยว (e-tourism) ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด หากเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน
- นักท่องเที่ยวแบบสะพายเป้และนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มไหนใช้จ่ายเงินมากกว่ากันระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองไทย
- พฤติกรรมการซื้อสินค้าหรือการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย เหมือนหรือแตกต่างจากชาวยุโรปหรือไม่ อย่างไร
- ปัจจัยใดที่นักท่องเที่ยวพิจารณาเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ในจังหวัดเชียงใหม่

จากสิ่งที่นำเสนอข้างต้นจะเห็นว่าการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความสำคัญต่อธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมทั้งในระดับเล็ก (องค์กร/บริษัท) จนถึงระดับใหญ่ขึ้น (ภาคธุรกิจ/สังคม) โดยการวิจัยจะให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง ดังนั้นการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยเหตุผลข้างต้น

2) ด้านสังคม

ในอดีตนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะสนใจกับการท่องเที่ยวในเขตเมือง หรือไม่ก็แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวเริ่มมีการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วไปสู่ชุมชนหรือหมู่บ้านในต่างจังหวัดมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวมักมีวัตถุประสงค์การเดินทางเพื่อต้องการสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือผู้คนในท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์ ซึ่งการเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆต่อชุมชนและสังคม ทั้งด้านบวกและลบ โดยพิจารณาได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

- การเติบโตของการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่อย่างไร
- การที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงรายจะมีผลกระทบอย่างไรต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเขาในพื้นที่
- ชาวบ้านในชุมชนจะมีบทบาทและส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทางธรรมชาติได้อย่างไรบ้าง
- ที่พักแบบโฮมสเตย์จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่นระหว่างเจ้าของบ้านกับนักท่องเที่ยวที่มาพักหรือไม่ อย่างไร

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า การท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ ต่อชุมชนและสังคมมากมาย (ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) อย่างไรก็ตาม ชุมชนจะทราบได้อย่างไรว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลดีหรือผลร้ายต่อคนในชุมชน รวมทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน แล้วชุมชนควรจะทำอย่างไร ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆข้างต้น ก็จะทำให้ชุมชนและสังคม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิจัยจะช่วยชี้แนะและเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

3) ด้านสิ่งแวดล้อม

เช่นเดียวกับด้านเศรษฐกิจและสังคม การวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก (ทั้งสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ) ดังนั้น การวิจัยด้านการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพิจารณาได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเยือน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ จะมีแนวทางอนุรักษ์และลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวได้อย่างไร
- ทำไมแหล่งท่องเที่ยวในบางจังหวัดจึงเสื่อมโทรมเร็ว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีแนวทางใดบ้างในการอนุรักษ์หรือรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเอาไว้
- การเติบโตของการท่องเที่ยวในเกาะเสม็ดจะส่งผลเสียอย่างไรต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของเกาะ
- การจัดหาเที่ยวของผู้ประกอบการจำนวนมากในบริเวณอุทยานแห่งชาติทางทะเลอ่าวพังงา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่มากน้อยเพียงใด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีมาตรการอย่างไร
- โรงแรมและรีสอร์ทที่ตั้งอยู่บริเวณชายหาดที่เปราะบาง ได้สร้างปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า การเติบโตของการท่องเที่ยวและปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน หากมีการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในประเด็นที่เกิดขึ้นดังกล่าว ก็จะช่วยให้ประชาชนและสังคมทราบข้อเท็จจริงและรู้ถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการวิจัยยังให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมให้แก่คนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้การวิจัยยังให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนและสังคมอีกด้วย ประเด็นที่สำคัญ คือหากมีการนำผลการวิจัยไปใช้

ประโยชน์อย่างจริงจังก็จะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป หรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่น่าสนใจข้างต้นจะเห็นได้ว่าการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความสำคัญในการปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต

ที่ผ่านมามีงานวิจัยเชิงเอกสารหลายเรื่องที่ผู้วิจัยทำการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ในแต่ละสาขา ดังเช่น

จินตนา เหมทานนท์ (2546) วิเคราะห์วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระ (IS) ของสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ม.เชียงใหม่ ระหว่างปีการศึกษา 2539 – 2544 จำนวน 222 เรื่อง พบว่าในจำนวนนี้เป็นวิทยานิพนธ์จำนวน 33 เรื่อง และการค้นคว้าแบบอิสระจำนวน 189 เรื่อง โดยเนื้อหาที่ศึกษามีความหลากหลาย เช่น ด้านจิตวิทยาการศึกษา ด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ทางสังคม ด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู และด้านการแนะแนว เป็นต้น งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ การเขียนบททวนวรรณกรรมส่วนใหญ่สัมพันธ์กับเรื่องที่ทำวิจัย และมีการใช้เอกสารอ้างอิงส่วนหนึ่งที่มีอายุเกิน 10 ปี งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนิยมใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ส่วนการสรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ พบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่เขียนเนื้อหาได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และอยู่ในขอบเขตการวิจัย

อัญชิสา ธรรมคุณ (2547) เปรียบเทียบจำนวนและคุณภาพวิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์และสาขาวิทยาศาสตร์ในระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 10 แห่ง ในช่วงปีการศึกษา 2543 – 2545 ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพโดยรวมของวิทยานิพนธ์ทั้งสองสาขาโดยพิจารณาจากผลการสอบวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี รองลงมาคือระดับผ่าน และระดับดีมาก ตามลำดับ โดยค่าร้อยละของจำนวนวิทยานิพนธ์ในสาขาวิทยาศาสตร์ที่ได้ระดับดีมีมากกว่าสาขาสังคมศาสตร์ ส่วนระดับดีมากนั้นพบว่าทั้งสองสาขามีค่าร้อยละจำนวนวิทยานิพนธ์ที่ใกล้เคียงกัน แต่หากเปรียบเทียบในแง่ของจำนวนวิทยานิพนธ์ในแต่ละสาขาพบว่า จำนวนวิทยานิพนธ์ในสาขาสังคมศาสตร์มีจำนวนมากกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ โดยที่การเพิ่มขึ้นของจำนวนวิทยานิพนธ์ในสาขาวิทยาศาสตร์มีการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี ในขณะที่สาขาสังคมศาสตร์กลับมีอัตราที่ลดลง

นันทนา วงศ์ชมพู และคณะ (2548) วิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ม.ขอนแก่น และ ม.มหาสารคาม ในด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยพบว่า มีงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 326 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านสถาปัตยกรรมประเภทนันทนาการ รองลงมาคือประเภทพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม โดยงานวิจัยประเภทศาสนามีน้อยที่สุด ส่วนการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าวิทยานิพนธ์สาขาสถาปัตยกรรม ม.ขอนแก่น ใช้สารนิเทศประเภทสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือทั่วไป และวิทยานิพนธ์ ส่วน วิทยานิพนธ์สาขาสถาปัตยกรรม ม.มหาสารคาม ใช้สารนิเทศประเภทหนังสือทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวิทยานิพนธ์

นอกจากนั้นยังพบว่าวิทยานิพนธ์ของทั้ง 2 สถาบันนิยมใช้สื่อโสตทัศนวัสดุประเภทแผ่นที่/แผ่นฝัง และ อินเทอร์เน็ตในการอ้างอิงข้อมูลในวิทยานิพนธ์

ยุทธศิลป์ สุขชัยบรร (2551) วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ม.ขอนแก่น ระหว่างปีการศึกษา 2538 – 2548 ผลการวิเคราะห์พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ในสาขานี้เป็นการวิจัยด้านการเรียนการสอนและการฝึกอบรม โดยประเด็นที่นิยมศึกษาคือเรื่องสื่อการสอนในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองเป็นหลักเพื่อพิสูจน์ทฤษฎี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนิยมเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนหรือ สถาบันการศึกษาเพียงแห่งเดียว การเลือกกลุ่มตัวอย่างนิยมใช้แบบสุ่มอย่างง่าย วิทยานิพนธ์ในสาขานี้ส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวิจัยหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล โดยผลการวิจัยส่วนใหญ่มักพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม พบว่าที่ผ่านมามีงานวิจัยในอดีต 3 เรื่องที่สำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยในสาขานี้ โดยเรื่องแรก ดวงใจ หล่อชนวนวิชัย และนฤชัย นิ่มสมบุญ (2542) ได้สำรวจผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2529 – 2539 และต่อมา นฤชัย นิ่มสมบุญ (2545) ได้ดำเนินการสำรวจเพิ่มเติมในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2544 การวิจัยทั้ง 2 เรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดทำทศด้อยงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2544 เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2529 – 2539 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งสัดส่วนของประเภทงานวิจัย (วิทยานิพนธ์และรายงานวิจัย) วัตถุประสงค์การวิจัย หรือวิธีการศึกษา อย่างไรก็ตามงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2544 ที่ดำเนินการโดยนักวิชาการหรืองานวิจัยเชิงนโยบาย เริ่มมีทิศทางในการวิจัยที่ชัดเจนขึ้นตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศมากขึ้น

ส่วน อศวิน แสงพิกุล (2008) ได้วิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ของประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2547 (1994 - 2004) พบว่า งานวิจัยในด้านนี้มีเกือบ 300 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการบริหารจัดการของชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่น รองลงมาคือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การศึกษาเรื่องการตลาด พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อค้นพบที่สำคัญคืองานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาในลักษณะแยกส่วน เช่น ศึกษาเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะด้านของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเป็นการศึกษาตามความสนใจหรือตามสาขาของนักวิจัย และเป็น การศึกษาแบบกว้างๆทั่วไป ทำให้ยังขาดองค์ความรู้ในด้านอื่นๆ เช่น แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เชิงนิเวศ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงยังขาดการศึกษาในเรื่องการให้ความรู้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนและภาคธุรกิจ ทั้งนี้งานวิจัยได้เสนอแนะให้พัฒนางานวิจัยเชิงบูรณาการ (เช่น ข้ามศาสตร์หรือต่างหน่วยงาน) การเชื่อมโยงงานวิจัยเชิงนิเวศกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ ตลอดจนการส่งเสริม

งานวิจัยเชิงนิเวศทางทะเล มาตรฐานเชิงนิเวศสำหรับผู้ประกอบการ และเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในบริบทของต่างประเทศนั้น พบว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาผู้วิเคราะห์งานวิจัยในลักษณะนี้หลายเรื่อง โดยส่วนใหญ่มักจะวิเคราะห์ประเด็นเฉพาะเรื่อง (specific topics) จากวารสารวิชาการมากกว่าการวิเคราะห์งานวิจัยทั้งหมดที่มีอยู่ ตัวอย่างเช่น Line and Runyan (2011) วิเคราะห์งานวิจัยด้านธุรกิจบริการระหว่างปี 2008 – 2010 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางการวิจัยในสาขานี้ ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรมและธุรกิจร้านอาหารมากที่สุด โดยประเด็นที่นิยมศึกษา เช่น การบริหารจัดการทางการตลาด การวางแผนการตลาด กลยุทธ์การตลาด ลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภค และการรับรู้ของผู้บริโภค เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่างานวิจัยด้านการตลาดบริการมีประเด็นที่ศึกษาในเชิงปฏิบัติจำนวนมาก แต่ยังคงขาดแคลนงานวิจัยเชิงทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมในเรื่องบุคลากร (cross culture in employees) ในขณะที่ Yoo, Lee and Bai (2011) วิเคราะห์งานวิจัยด้านการตลาดของธุรกิจบริการระหว่างปี 2000 – 2009 ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภค พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ และการบริการ เป็นประเด็นที่มีผู้ศึกษาวิจัยมากที่สุด นอกจากนั้นยังมีประเด็นที่นักวิจัยสนใจศึกษากันมาก เช่น ตราสินค้า การแบ่งส่วนตลาด และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ สำหรับประเด็นที่ผู้วิจัยเสนอแนะเพื่องานวิจัยในอนาคต ได้แก่ การตลาดเพื่อสังคม ความรับผิดชอบขององค์กรต่อสังคม และการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ส่วน Chen, Cheung and Law (2012) วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในงานวิจัยด้านการโรงแรม ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมหลัก (national culture) วัฒนธรรมองค์กร (organizational culture) และการเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural comparison) เป็นประเด็นที่มีการศึกษากันมากที่สุดในธุรกิจโรงแรม ส่วนประเด็นที่มีผู้ศึกษาวิจัยกันน้อยคือเรื่องวัฒนธรรมของภาคธุรกิจและอาชีพของบุคคลที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในธุรกิจโรงแรม ผู้วิจัยเสนอแนะประเด็นที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เช่น อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อกลยุทธ์การบริหารงาน และความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรในองค์กร ตลอดจนประเด็นเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานโรงแรม การบริการ และความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

จากการทบทวนงานวิจัยเชิงเอกสารข้างต้น พบว่าการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยในสาขาวิชาหรือในศาสตร์จะช่วยให้ทราบข้อมูลเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่นักวิชาการและผู้สนใจ โดยทำให้ทราบสถานภาพข้อมูลงานวิจัยในอดีต ลักษณะการทำวิจัยในแต่ละสาขา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาหรือในศาสตร์นั้นต่อไป อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาการวิเคราะห์งานวิจัยในอดีตมักจะมีลักษณะคล้ายๆกัน กล่าวคือ เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เช่น จำนวนงานวิจัย ประเภท ขอบเขต และลักษณะของงานวิจัยในสาขา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะแตกต่างจากงานวิจัยในอดีต กล่าวคือ นอกจากจะสำรวจข้อมูลพื้นฐานข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาและวิเคราะห์ในขอบเขตที่ลึกกว่าโดยจะวิเคราะห์ในประเด็นของการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยจะพิจารณาในแง่ของความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

รวมทั้งจะวิเคราะห์ในเรื่องคุณภาพงานวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ซึ่งจะให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์และกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.6 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) คือ แผนงานที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบทิศทางให้หน่วยงานของรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสร้างรายได้แก่ประชาชน โดยในแผนฯจะประกอบด้วยยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ย่อย และแนวทางการดำเนินการเพื่อให้แผนฯ บรรลุผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อหนึ่งของการวิจัยในครั้งนี้ คือ เพื่อสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันกับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว เหตุผลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวขึ้นมาสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

การทำวิจัยใดๆก็ตาม เป้าประสงค์หลักของการทำวิจัย (research proposal) คือ การนำองค์ความรู้หรือผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในด้านต่างๆ (กาสิก เตชะจันทร์หมาก, 2553; สุชาติ ประสพสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546; สีน พันธุ์พินิจ, 2553; อัสวิน แสงพิบูล, 2555) สำหรับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมก็เช่นเดียวกัน ประเด็นที่นักวิชาการควรคิดและวิเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่สังคม คือ งานวิจัยในสาขานี้ที่มีอยู่ในปัจจุบันจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในด้านใดบ้าง โดยประเด็นที่น่าพิจารณา คือ การนำผลการวิจัยหรือองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีอยู่ไปใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางประกอบแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2555 - 2559) ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาดังกล่าว ซึ่งข้อสงสัยเชิงวิชาการในการวิจัยครั้งนี้คืองานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ซึ่งเปรียบเสมือน research supply) มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปัจจุบันหรือไม่ โดยแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาตินี้เปรียบเสมือน ‘research demand’ กล่าวคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อนำไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในด้านต่างๆ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว รวมถึงด้านการบริหารจัดการ และการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ซึ่งคำตอบจากข้อสงสัยนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่อไป โดยที่ผ่านมามีการวิจัยในสาขาวิชาต่างๆยังไม่ได้ศึกษาหรือวิเคราะห์ในประเด็นลักษณะเช่นนี้ (research demand VS supply) ทำให้เกิดช่องว่างความรู้ และนำมาสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวข้างต้น

2.6.1 เนื้อหาของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

เนื้อหาสาระของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวพอสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ (รายละเอียดสามารถดูเพิ่มเติมได้จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดในด้านการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยลดลง โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ได้แก่ ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

- 1.1 พัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
- 1.2 พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
- 1.3 สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศเพื่ออนบ้านและในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

การขยายตัวของการท่องเที่ยวโดยเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวหรือการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยว ในขณะที่การรองรับขยายไปไม่ทัน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีความเสื่อมโทรม ยุทธศาสตร์นี้จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีทิศทาง ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์มากเกินไป การกำหนดมาตรการในการแก้ไขกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยสามารถมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

- 2.1 การพัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ
- 2.2 การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
- 2.3 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่องครบวงจร ความพร้อมของภาคบริการและการท่องเที่ยว แม้ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบภายในประเทศ แต่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยยังเป็น

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและสปาที่มีมาตรฐานสูง บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้มีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

- 3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว
- 3.2 การเสริมสร้าง โอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว
- 3.3 การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว
- 3.4 การป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางแก่นักท่องเที่ยว
- 3.5 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย โดยการดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประมุขสิทธิ์ในการจัดงานระดับโลก/ภูมิภาคเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ จัดงานแสดงต่างๆ (Event) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นมีการใช้จ่ายมากขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

- 4.1 สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว
- 4.2 สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว
- 4.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- 4.4 สร้างกระแสการรับรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว
- 4.5 การสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและการปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่หน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนขาดความรู้ด้านการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนากลไก ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน การกำหนดภารกิจ ขอบเขตของงานการพัฒนาให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

5.1 การสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยให้การดำเนินงานในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 บรรลุเป้าหมายได้นั้น คือ การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของนำองค์ความรู้จากการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือแนวทางประกอบการดำเนินงานในแผนดังกล่าว ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบสถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับแผนดังกล่าวมากน้อยเพียงใด และในประเด็นใดบ้าง

2.7 การประเมินงานวิจัย

นอกเหนือจากวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อข้างต้นแล้ว วัตถุประสงค์การวิจัยอีกข้อหนึ่งที่สำคัญคือ เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ด้วยเหตุที่ว่าที่ผ่านมางานวิจัยเชิงเอกสารอย่างเช่นการวิเคราะห์งานวิจัยในอดีตของสาขาวิชาต่างๆ นักวิจัยเกือบทั้งหมดมักจะวิเคราะห์ในประเด็นพื้นฐานทั่วไป เช่น จำนวนงานวิจัย สถานภาพงานวิจัย ประเภท ลักษณะ และขอบเขตการวิจัยในสาขาของตน แต่ทว่าประเด็นสำคัญที่ยังไม่มีการศึกษาหรือวิเคราะห์ในอดีต คือ เรื่องคุณภาพงานวิจัย ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งในการทำวิจัยทุกสาขา เนื่องจากงานวิจัยที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่มีความน่าเชื่อถือ แทบจะกลายเป็นงานวิจัยที่เปล่าประโยชน์ เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะลังเลใจหรือไม่ต้องการนำผลงานวิจัยชิ้นนั้นไปใช้ประโยชน์ อีกทั้งงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในแต่ละปีมีผู้สนใจและผลิตผลงานวิจัยในสาขานี้เป็นจำนวนมากก็เป็นอีกประเด็นที่น่าห่วงใยในเรื่องคุณภาพของงานวิจัยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัยในด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมขึ้นอีกข้อหนึ่ง สำหรับการประเมินผลงานวิจัยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

2.7.1. การประเมินงานวิจัย คือ อะไร

การประเมินงานวิจัย (research evaluation) หมายถึง การนำเอาเกณฑ์มาวัดเพื่อประเมินผลงานวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่ามีคุณค่าและคุณภาพมากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินผลงานวิจัยนั้นๆ (สินะวา คามศิษฐ์, 2550 : 242)

จากความหมายข้างต้นมี 2 คำที่ต้องขยายความเพิ่มเติม คือ คำว่า ‘คุณค่า’ และ ‘คุณภาพ’ คุณค่าของงานวิจัย หมายถึง การพิจารณาว่างานวิจัยเรื่องหนึ่งจะมีประโยชน์ต่อสังคมมากน้อยเพียงใด เช่น ช่วยแก้ไขปัญหา ชี้นำสังคม หรือให้ความรู้ใหม่ เป็นต้น ในขณะที่คุณภาพของงานวิจัย หมายถึง การพิจารณาว่างานวิจัยเรื่องหนึ่งมีความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิธีการวิจัยหรือตามหลักวิชาการหรือไม่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะประเมินทั้งคุณค่าและคุณภาพของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม กล่าวคือ การประเมินด้านคุณค่าจะตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 คือ เพื่อสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ในปัจจุบันกับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 โดยจะประเมินว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้างในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว ทั้งนี้การประเมินส่วนนี้ (คุณค่า) ได้นำเสนอไปแล้วในหัวข้อข้างต้น ส่วนการประเมินด้านคุณภาพจะตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 คือ เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยเนื้อหาในหัวข้อ 2.7.2 จะกล่าวถึงประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

2.7.2 ประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยมีอะไรบ้าง

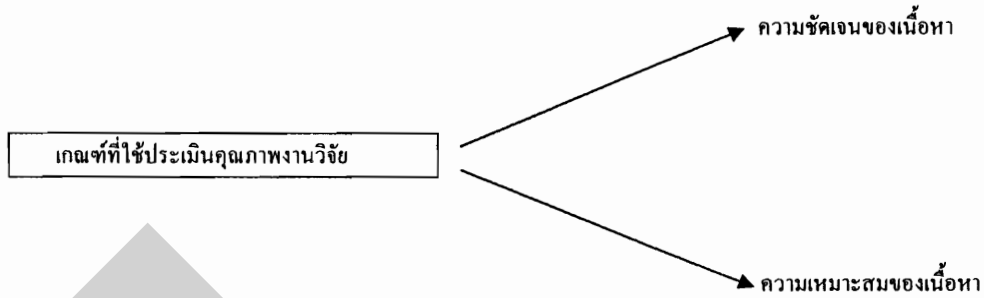
ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง 2 สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพงานวิจัย คือ ประเด็น (issues) และเกณฑ์ (criteria) ที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย ประเด็น ในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย เช่น ชื่อเรื่อง ความเป็นมา วัตถุประสงค์การวิจัย ฯลฯ ส่วนเกณฑ์ ในที่นี้ หมายถึง ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพงานวิจัย

1. ประเด็นที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย (issues) หากวิเคราะห์ในแง่ของประเด็นที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (รวมทั้งด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม) พบว่าโดยทั่วไปสิ่งที่ใช้ประเมินนั้นจะพิจารณาจากองค์ประกอบหรือหัวข้อของรายงานการวิจัยเป็นหลัก (research components) ดังที่พบเห็นได้ทั่วไปจากแบบฟอร์มการประเมินคุณภาพงานวิจัยของสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยผู้ประเมินจะนำหัวข้อต่างๆของรายงานการวิจัยในแต่ละหัวข้อมากำหนดเป็นประเด็นในการประเมินคุณภาพงานวิจัย ทั้งนี้ประเด็นหรือหัวข้อที่นิยมใช้ประเมินมักได้แก่ ชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย การทบทวนวรรณกรรม สมมติฐานการวิจัย วิธีการวิจัย ตลอดจนการนำเสนอผลการวิจัย การอภิปรายผล และการสรุปผล ทั้งนี้ในวงวิชาการ (รวมทั้งผู้วิจัย) เห็นว่าประเด็นต่างๆเหล่านี้มีความเหมาะสมอยู่แล้ว เนื่องจากการประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยจะต้องประเมินตามแต่ละองค์ประกอบหรือหัวข้อในรายงานการวิจัยอยู่แล้ว

ประเด็นที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย → ประเมินตามหัวข้อขององค์ประกอบรายงานการวิจัย

2. เกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัย (criteria) เนื่องจากเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยควรเป็นตัวสะท้อนและบ่งบอกถึงคุณภาพงานวิจัยที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม เกณฑ์ที่ใช้อยู่ทั่วไปในปัจจุบันของสถาบันการศึกษาต่างๆดูเหมือนว่าจะมีความไม่ชัดเจนอยู่บ้าง กล่าวคือ เกณฑ์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่มักจะประเมินคุณภาพงานวิจัยในภาพรวมโดยแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ เช่น ระดับดีมาก ระดับดี พอใช้ หรือควรปรับปรุง เป็นต้น ซึ่งเกณฑ์ลักษณะเช่นนี้ในความเห็นของนักวิชาการหลายๆท่าน (รวมทั้งผู้วิจัย) เห็นว่าไม่สามารถสะท้อนหรือบ่งบอกถึงคุณภาพงานวิจัยในแต่ละประเด็นที่จะประเมินได้อย่างชัดเจน เนื่องจากขาดองค์ประกอบสำคัญในเรื่องของ ‘ความชัดเจน’ และ ‘ความเหมาะสม’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งบอกคุณภาพงานวิจัย ทั้งนี้จากการสำรวจความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆท่าน (โดยการสำรวจของผู้วิจัย) เห็นว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยควรมี 2 ด้าน (มิติ) คือ ความชัดเจนและความเหมาะสม ‘ความชัดเจน’ ในที่นี้หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย กระชับ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วน ‘ความเหมาะสม’ หมายถึง สิ่งที่นำเสนอสอดคล้องหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประเด็นหรือหลักการในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งความสมเหตุสมผลของเนื้อหาที่นำเสนอ (อศวิน แสงพิบูล, 2555) ทั้งนี้หัวข้อในรายงานการวิจัยบางหัวข้ออาจมีความชัดเจน แต่ไม่เหมาะสม หรือไม่ตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา ในขณะที่บางหัวข้ออาจมีความเหมาะสม แต่ไม่ชัดเจน เป็นต้น ทั้งนี้นักวิชาที่เป็นผู้เขียนตำราด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์หลายๆท่านต่างก็ใช้คำว่า ‘ชัดเจน’ และ ‘เหมาะสม’ เป็นแนวทางการประเมินงานวิจัย อย่างเช่น บุญชม ศรีสะอาด (2543) และ สันธะวา คามศิษฐ์ (2550) ซึ่งข้อมูลตรงนี้สอดคล้องและสนับสนุนเหตุผลที่การวิจัยในครั้งนี้ใช้ ‘ความชัดเจน’ และ ‘ความเหมาะสม’ เป็นเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานวิจัย

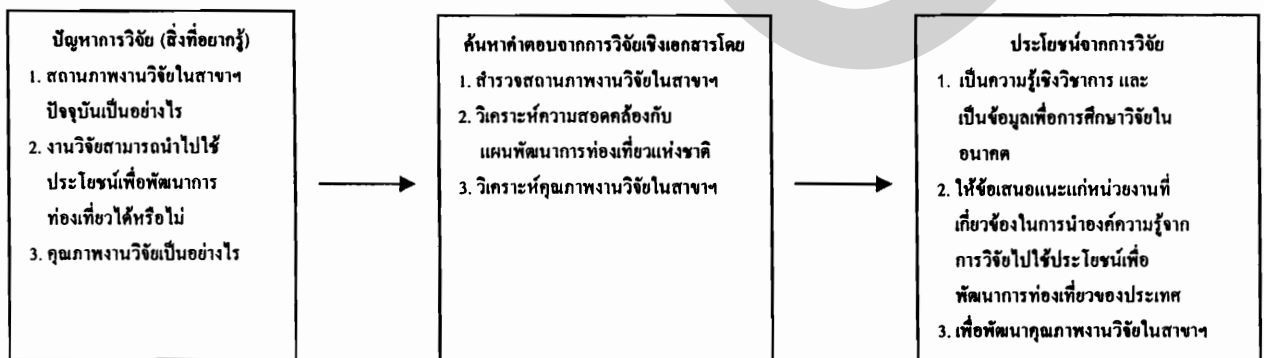
ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างปัญหาเรื่องความชัดเจนและความเหมาะสมที่พบบ่อยในรายงานการวิจัยทั่วไป อย่างเช่น นักวิจัยบางท่านอาจเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน แต่อาจเป็นไปได้ว่าวัตถุประสงค์การวิจัยนั้นไม่ตรงประเด็นหรือไม่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย ขยายความคือ ปัญหาการวิจัยกับวัตถุประสงค์การวิจัยไม่สัมพันธ์กัน จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่าวัตถุประสงค์การวิจัยอาจมีความชัดเจน เพราะเขียนแล้วอ่านเข้าใจง่าย แต่ไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากไม่สัมพันธ์หรือเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นหรือปัญหาการวิจัย ยกอีกหนึ่งตัวอย่างที่พบบ่อยคือ การเขียนวิธีการวิจัย (research method) อย่างเช่น นักวิจัยจำนวนมากที่เขียนวิธีการวิจัยได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน อ่านแล้วเข้าใจง่าย (เช่น การกำหนดประชากร การเลือกตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ) แต่บ่อยครั้งที่พบว่าวิธีการวิจัยนั้นไม่เหมาะสม เช่น การกำหนดหน่วยวิเคราะห์ของประชากร (unit of analysis) แทนที่หน่วยวิเคราะห์จะเป็นบริษัท แต่กลายเป็นพนักงาน หรือ การเลือกตัวอย่างแทนที่จะใช้แบบทราบบความน่าจะเป็น (probability sampling) เพราะมีบัญชีรายชื่อประชากร แต่กลับใช้แบบไม่ทราบบความน่าจะเป็น เพราะเข้าใจผิดว่าประชากรคือพนักงาน เป็นต้น จากตัวอย่างที่สองนี้จะเห็นว่าสิ่งที่นำเสนออ่านแล้วเขียนไว้อย่างชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย แต่วิธีการวิจัยไม่เหมาะสม ดังนั้นการประเมินคุณภาพงานวิจัยจึงจำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้คุณภาพงานวิจัยเพื่อสามารถตอบคำถามให้ได้ว่าอะไรคือสิ่งที่สะท้อนคุณภาพงานวิจัย ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เกณฑ์การประเมินในด้านของความชัดเจนและความเหมาะสมเพื่อสะท้อนคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

อนึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การประเมินคุณภาพงานวิจัยมักจะหลีกเลี่ยงคำว่า ‘ถูกต้อง’ ในงานวิจัย เนื่องจากเป็นคำที่วัดได้ยากหรือประเมินได้ยาก เช่น ‘ชื่อเรื่องถูกต้อง’ ‘วัตถุประสงค์การวิจัยถูกต้อง’ ‘ความเป็นมาของปัญหาถูกต้อง’ หรือ ‘วิธีการวิจัยถูกต้อง’ จากตัวอย่างเหล่านี้ หากใช้คำว่า ‘ถูกต้อง’ จะมีปัญหาของการตีความต่อมาว่า สิ่งเหล่านั้นที่ถูกต้องหมายความว่าอย่างไร หรือ วัดอย่างไร ดังนั้น การประเมินคุณภาพงานวิจัยจึงใช้หลักของ ‘ความชัดเจน’ และ ‘ความเหมาะสม’ แทน

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร กรอบแนวคิดในการวิจัยจึงไม่ได้นำเสนอในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ แต่จะนำเสนอในลักษณะของแผนที่แนวคิด (conceptual map) ดังแสดงข้างล่าง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพที่มาของการวิจัยในครั้งนี้ตั้งแต่ปัญหาการวิจัย วิธีการวิจัย และประโยชน์จากการวิจัย ดังแสดงในภาพข้างล่างนี้ ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญ (importance) ของการวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม และชี้ให้เห็นถึงช่องว่างความรู้ (research gaps) ที่เกิดขึ้นในสาขาที่สมควรมีงานวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือคำตอบที่จะเป็นประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าของสาขาวิชา

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

เนื้อหาในบทนี้เป็นวิธีการวิจัยโดยแบ่งหัวข้อออกเป็นประชากรในการวิจัย เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดแต่ละหัวข้อดังนี้

3.1 ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ รายงานการวิจัย (research reports) และวิทยานิพนธ์ (theses) ที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเป็นเอกสารฉบับเต็ม (full report) ที่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection (ThaiLis) และเป็นผลงานวิจัยที่อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2553

3.2 เครื่องมือวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้สร้างเครื่องมือวิจัยไว้ 2 ชุด เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

3.2.1 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 เป็นแบบสำรวจงานวิจัย (survey form) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 (เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัย) และข้อที่ 2 (เพื่อสำรวจความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ) โดยแบบสำรวจนี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเภทของการท่องเที่ยวและงานวิจัยในอดีต (เช่น นฤชัย นิมสมบุญ, 2545; นันทนา วงศ์ชมพู และคณะ, 2548; อัสวิน แสงพิบูล, 2008) โดยปรับเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ แบบสำรวจประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วน ดังแสดงในตาราง 3.1 (ดูแบบสำรวจฉบับเต็มที่ภาคผนวก) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดย 1) ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และ 2) ทดลองใช้แบบสำรวจกับงานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจที่สร้างขึ้นสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ตาราง 3.1 องค์ประกอบของแบบสำรวจงานวิจัย

องค์ประกอบของแบบสำรวจงานวิจัย	วัตถุประสงค์ที่สำรวจ
ส่วนที่ 1: ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จสิ้น	เพื่อสำรวจปี พ.ศ. ของงานวิจัยภายในขอบเขตที่กำหนด (2543 – 2553)
ส่วนที่ 2: ชื่อเรื่องงานวิจัยและชื่อผู้วิจัย	เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยและชื่อผู้วิจัย
ส่วนที่ 3: ประเภทของงานวิจัย	เพื่อแบ่งประเภทของรายงานการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท คือ รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์
ส่วนที่ 4: ประเด็นที่ศึกษา	เพื่อแบ่งและจัดกลุ่มประเด็นที่ศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ การท่องเที่ยว และการโรงแรม โดยภายใน 2 กลุ่มนี้ ได้แบ่งกลุ่มย่อยออกไปอีกตามประเภทของการท่องเที่ยว (เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงชุมชน การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ฯลฯ) และหัวข้อที่ศึกษาในการโรงแรม (เช่น การตลาดโรงแรม ความพึงพอใจ การบริหารจัดการ ฯลฯ) เพื่อให้การแบ่งกลุ่มประเด็นที่ศึกษามีความชัดเจนและความละเอียดขึ้น
ส่วนที่ 5: ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559	เพื่อจัดกลุ่มงานวิจัยตามลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

3.2.2 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 เป็นแบบประเมินงานวิจัย (evaluation form) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 (เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย) โดยแบบประเมินนี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพงานวิจัย (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2543; ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547; สนิธระวา คามดิษฐ์, 2550) โดยปรับเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ แบบประเมินประกอบด้วย 3 ส่วน ดังแสดงในตาราง 3.2 (ดูแบบประเมินฉบับเต็มที่ภาคผนวก) โดยแบบประเมินนี้มีทั้งการประเมินเชิงปริมาณ (เช่น มีเนื้อหาตามที่กำหนดไว้หรือไม่) และเชิงคุณภาพ (เช่น เนื้อหาที่มีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดย 1) ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และ 2) ทดลองใช้แบบประเมินกับงานวิจัยจำนวน 20 เรื่อง พบว่ามีบางข้อในแบบประเมินที่ไม่สามารถประเมินได้จริงจากงานวิจัย รวมทั้งการประเมินเชิงคุณภาพในแง่ของความชัดเจนและความเหมาะสมในบางข้อไม่สามารถประเมินได้ ผู้วิจัยจึงได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับแก้ไข และทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง จนได้แบบประเมินที่มีความชัดเจนขึ้น

ตาราง 3.2 องค์ประกอบของแบบประเมินงานวิจัย

องค์ประกอบของแบบประเมินงานวิจัย	วัตถุประสงค์ที่ประเมิน
ส่วนที่ 1: ประเด็นที่ใช้ในประเมิน ประกอบด้วย 10 ประเด็น ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความเป็นมา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วรรณกรรม ระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล การสรุปผล และข้อเสนอแนะ	เพื่อกำหนดกรอบและประเด็นที่ใช้ประเมิน
ส่วนที่ 2: เกณฑ์ประเมินเชิงปริมาณ	เพื่อประเมินคุณภาพของงานวิจัยในเชิงปริมาณว่าผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของรายงานการวิจัยไว้หรือไม่ (มีเนื้อหาตามที่กำหนดไว้หรือไม่) โดยประเมินในลักษณะของ 'มี' หรือ 'ไม่มี'
ส่วนที่ 3: เกณฑ์ประเมินเชิงคุณภาพ	เพื่อประเมินคุณภาพของงานวิจัยในเชิงคุณภาพว่าหากผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของรายงานการวิจัยแล้ว เนื้อหาที่กล่าวไว้หรือนำเสนอไว้มีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่ โดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 3 ระดับ คือ 'ควรปรับปรุง' 'พอใช้' และ 'ดี'

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากเครื่องมือวิจัยมี 2 ชุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

3.1 วิธีแรก ใช้สำหรับเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 (แบบสำรวจ) – ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection (ThaiLis) โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 4 ท่าน (ที่ได้ฝึกอบรมจากผู้วิจัย) ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีคำสำคัญที่ใช้ในการสืบค้นงานวิจัย คือ

- หากเป็นงานวิจัยด้านการโรงแรม คำที่ใช้สืบค้นได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท และการโรงแรม
- หากเป็นงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว คำที่ใช้สืบค้นได้แก่ การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว

3.2 วิธีที่สอง ใช้สำหรับเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 (แบบประเมิน) – ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยจำนวน 200 เรื่อง โดยผู้วิจัยเองซึ่งเป็นจำนวนที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่ทำวิจัย (ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของการวิจัยในครั้งนี้) โดยใช้การเลือกตัวอย่างงานวิจัยแบบสุ่มอย่างเป็นระบบ (systemic sampling) โดยสุ่มจากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 (แบบสำรวจ) กล่าวคือ เมื่อสำรวจจำนวนงานวิจัยเสร็จสิ้นแล้วจากวิธีแรก ผู้วิจัยนำจำนวนงานวิจัยทั้งหมดที่สำรวจได้มาหารด้วย 200 (จำนวนที่ต้องการประเมิน) ก็จะได้ค่าเท่ากับ n ดังนั้น งานวิจัยที่สุ่มออกมาจะเป็นงานวิจัยลำดับที่ n ที่ปรากฏในแบบสำรวจชุดที่ 1 ซึ่งหากทราบลำดับงานวิจัยแล้ว (ลำดับที่ n) ก็จะทราบชื่องานวิจัย โดยผู้วิจัยสามารถสืบค้นและประเมินงานวิจัยเรื่องนั้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Thai Digital Collection โดยทำการประเมินงานวิจัยตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยจึงใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติเชิงบรรยายที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อใช้บรรยายข้อมูลจำนวนงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย ประเด็นที่ศึกษา และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนการประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่น่าสนใจในแต่ละประเด็นของรายงานการวิจัยว่ามีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่ โดยแบ่งระดับการประเมินออกเป็น 3 ระดับ คือ ‘ควรปรับปรุง’ ‘พอใช้’ และ ‘ดี’ ทั้งนี้การประเมินในส่วนนี้จะแสดงผลในรูปแบบของความถี่ (frequency) แล้วจึงสรุปผลรวมงานวิจัยทั้งหมด 200 เรื่องตามแต่ละประเด็นที่ประเมินในรูปแบบของร้อยละ (percentage) เพื่อสะท้อนคุณภาพงานวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการวิจัย โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม
- ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการโรงแรม
- ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว
  - จำแนกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยว
  - จำแนกตามประเภทการท่องเที่ยว
  - จำแนกตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว
  - จำแนกตามประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- การประเมินคุณภาพงานวิจัย

4.1 จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ตาราง 4.1 จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม จำแนกตามประเภทงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย ด้านการโรงแรม	จำนวนงานวิจัย ด้านการท่องเที่ยว	รวม (จำนวนเรื่อง)
วิทยานิพนธ์	243 (88.4%)	1,031 (75.8%)	1,274 (77.9%)
รายงานการวิจัย	32 (11.6%)	329 (24.2%)	361 (22.1%)
รวม	275 (100%)	1,360 (100%)	1,635 (100%)

จากตาราง 4.1 พบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543 - 2553) งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีทั้งหมด 1,635 เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นวิทยานิพนธ์จำนวน 1,274 เรื่อง (77.9%) และรายงานวิจัยจำนวน 361 เรื่อง (22.1%)

หากจำแนกเป็นสาขาวิชา พบว่า งานวิจัยด้านการโรงแรมมีทั้งหมด 275 เรื่อง โดยแยกเป็นวิทยานิพนธ์ 243 เรื่อง (88.4%) และรายงานการวิจัย 32 เรื่อง (11.6%) ในขณะที่งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวมีทั้งหมด 1,360 เรื่อง โดยแยกเป็นวิทยานิพนธ์ 1,031 เรื่อง (75.8%) และรายงานการวิจัย 329 เรื่อง (24.2%)

4.2 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการโรงแรม

ตาราง 4.2 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการโรงแรม

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1. ความพึงพอใจ	51 (18.5%)
2. การตลาด	45 (16.4%)
3. พนักงาน/บุคลากร	38 (13.7%)
4. การบริหารจัดการ	32 (11.6%)
5. การบริการ	28 (10.2%)
6. ความคิดเห็น	25 (9.1%)
7. จิตวิทยา เช่น ทศนคติ แรงจูงใจ การรับรู้ ความคาดหวัง ฯลฯ	21 (7.6%)
8. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce/internet)	15 (5.5%)
9. ที่พักประเภทอื่นๆ เช่น โฮมสเตย์ ที่พักอุทยาน ฯลฯ	12 (4.4%)
10. การเรียนการสอน	5 (2%)
11. ประเด็นอื่นๆ	3 (1%)
รวม	275 (100%)

จากตาราง 4.2 พบว่า ประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษาวิจัยในด้านการโรงแรมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความพึงพอใจ 51 เรื่อง (18.5%) รองลงมา คือ การตลาด 45 เรื่อง (16.4%) ด้านพนักงาน/บุคลากร 38 เรื่อง (13.7%) การบริหารจัดการ 32 เรื่อง (11.6%) และการบริการ 28 เรื่อง (10.2%) ตามลำดับ ส่วนประเด็นปลีกย่อยอื่นที่มีผู้สนใจศึกษา เช่น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โฮมสเตย์ และการเรียนการสอน เป็นต้น

4.3 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว

เนื่องจากประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวมีขอบเขตที่กว้างขวาง ผู้วิจัยจึงได้จำแนกประเด็นเหล่านั้นออกเป็นกลุ่ม (category) เพื่อความชัดเจนในการนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

- 4.3.1 ธุรกิจการท่องเที่ยว 4.3.2 ประเภทการท่องเที่ยว 4.3.3 พฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว
4.3.4 ประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4.3.1 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยว

ตาราง 4.3 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1. ธุรกิจจัดนำเที่ยว/ตัวแทนการท่องเที่ยว 1.1 การบริหารจัดการ (5) 1.2 การบริการ (4) 1.3 การตลาด (3) 1.4 พนักงาน (2) 1.5 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (2) 1.6 ความพึงพอใจ (2) 1.7 ความคิดเห็น (2)	20 (30%)
2. ธุรกิจคมนาคมขนส่ง 1.1 ความพึงพอใจ (4) 1.2 พนักงาน (4) 1.3 การตลาด (3) 1.4 การบริการ (3) 1.5 การบริหารจัดการ (2) 1.6 ความคิดเห็น (2)	18 (26.4%)
3. ธุรกิจของที่ระลึก 3.1 การตลาด (5) 3.2 การบริหารจัดการ (4) 3.3 ความพึงพอใจ (2) 3.4 ความคิดเห็น (2)	13 (18.6%)
4. ธุรกิจร้านอาหาร 4.1 ความพึงพอใจ (3) 4.2 การบริหารจัดการ/การบริการ (3) 4.3 การตลาด (2)	8 (11.8%)
5. ธุรกิจอื่นๆ เช่น สปา นันทนาการ บันเทิง ฯลฯ	9 (13.2%)
รวม	68 (100%)

จากตาราง 4.3 หากจำแนกงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวออกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่า งานวิจัยด้านธุรกิจจัดนำเที่ยวมีผู้สนใจศึกษามากที่สุด จำนวน 20 เรื่อง (30%) โดยมีหัวข้อที่ศึกษา เช่น การบริหารจัดการ การตลาด การบริการ และความพึงพอใจ เป็นต้น รองลงมาคือ งานวิจัยด้านธุรกิจคมนาคมขนส่ง จำนวน 18 เรื่อง (26.4%) ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับสายการบิน โดยมีหัวข้อที่ศึกษา เช่น ความพึงพอใจของผู้โดยสาร การฝึกอบรมพนักงาน การตลาด และการบริหารจัดการ เป็นต้น ส่วนอันดับสาม คือ งานวิจัยด้านธุรกิจของที่ระลึก จำนวน 13 เรื่อง (18.6%) โดยมีหัวข้อที่ศึกษา เช่น การตลาดและการบริหารจัดการ เป็นต้น ส่วนประเด็นอื่นๆที่มีการศึกษาบ้าง เช่น ร้านอาหาร สปา และธุรกิจนันทนาการ

4.3.2 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทการท่องเที่ยว

ตาราง 4.4 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	170 (21.4%)
1.1 การบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่น (36)	
1.2 แหล่งท่องเที่ยว (28)	
1.3 การบริหารจัดการพื้นที่เชิงนิเวศ (24)	
1.4 ชุมชน/วัฒนธรรม (20)	
1.5 ความคิดเห็น (14)	
1.6 การอนุรักษ์ (12)	
1.7 นักท่องเที่ยว (12)	
1.8 ความพึงพอใจ (11)	
1.8 ผู้ประกอบการ (8)	
1.10 อื่นๆ (5)	
2. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ	131 (16.4%)
2.1 แหล่งท่องเที่ยว (23)	
2.2 การบริหารจัดการพื้นที่ (21)	
2.3 การอนุรักษ์ (18)	
2.4 ชุมชน/วัฒนธรรม (16)	
2.5 ความพึงพอใจ (15)	
2.6 นักท่องเที่ยว (14)	
2.7 ความคิดเห็น (12)	
2.8 ผู้ประกอบการ (5)	
2.9 อื่นๆ (7)	

3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3.1 การบริหารจัดการ (20) 3.2 แหล่งท่องเที่ยว (18) 3.3 วัฒนธรรม/ชุมชน (15) 3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน (14) 3.5 การอนุรักษ์ (12) 3.6 ความคิดเห็น (9) 3.7 นักท่องเที่ยว (7) 3.8 ภาครัฐกิจ/การตลาด (5) 3.9 ความพึงพอใจ (5) 3.10 อื่นๆ (4)	109 (13.7%)
4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4.1 ชุมชน (22) 4.2 แหล่งท่องเที่ยว (20) 4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน (18) 4.4 การบริหารจัดการ (12) 4.5 ความคิดเห็น (7) 4.6 นักท่องเที่ยว (5) 4.7 อื่นๆ (5)	89 (11.2%)
5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5.1 แหล่งท่องเที่ยว (22) 5.2 ชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม (20) 5.3 นักท่องเที่ยว (12) 5.4 ความคิดเห็น (11) 5.5 การอนุรักษ์ฟื้นฟู (8) 5.6 การตลาด (5) 5.7 อื่นๆ (4)	82 (10.3%)
6. การท่องเที่ยวเชิงชุมชน 6.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (20) 6.2 การบริหารจัดการพื้นที่ (15) 6.3 ความคิดเห็น (12) 6.4 นักท่องเที่ยว (10) 6.5 วัฒนธรรมชุมชน (7) 6.6 อื่นๆ (5)	69 (8.6%)

7. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์/โบราณสถาน 7.1 แหล่งท่องเที่ยว (12) 7.2 การอนุรักษ์ (8) 7.3 นักท่องเที่ยว (8) 7.4 ความคิดเห็น (7) 7.5 ความพึงพอใจ (7) 7.6 การตลาด (5) 7.7 การบริหารจัดการพื้นที่ (5) 7.8 อื่นๆ (4)	56 (7.0%)
8. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 8.1 แหล่งท่องเที่ยว (13) 8.2 ชุมชน (8) 8.3 นักท่องเที่ยว (6) 8.4 ความคิดเห็น (5) 8.5 การตลาด (3) 8.6 การบริหารจัดการ (3)	38 (4.8%)
9. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 9.1 การบริหารจัดการ (8) 9.2 นักท่องเที่ยว (5) 9.3 ความพึงพอใจ (3) 9.4 ความคิดเห็น (3) 9.5 การตลาด (3)	22 (2.8%)
10. การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ/MICE 10.1 การบริหารจัดการ (3) 10.2 นักท่องเที่ยว (3) 10.3 ความพึงพอใจ (4) 10.4 ความคิดเห็น (3) 10.5 การตลาด (3)	16 (2.0%)
11. การท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ	15 (1.8%)
รวม	797 (100%)

จากตาราง 4.4 หากจำแนกงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวออกตามประเภทการท่องเที่ยว พบว่างานวิจัยประเภทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 170 เรื่อง (21.4%) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 131 เรื่อง (16.4%) ตามด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 109 เรื่อง (13.7%) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน 89 เรื่อง (11.2%) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 82 เรื่อง (10.3%) ส่วนที่เหลือ เช่น งานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เชิงประวัติศาสตร์ และเชิงเกษตร เป็นต้น

4.3.3 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว

ตาราง 4.5 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	79 (42.5%)
2. ความคิดเห็น/ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว	68 (36.5%)
3. จิตวิทยานักท่องเที่ยว เช่น แรงจูงใจ ทักษะ การรับรู้ ความคาดหวัง ฯลฯ	39 (21%)
รวม	186 (100%)

จากตาราง 4.5 งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวหากจำแนกตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นพฤติกรรมนักท่องเที่ยว จำนวน 79 เรื่อง (42.5%) รองลงมาคือ การศึกษาในประเด็นความคิดเห็นหรือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 68 เรื่อง (36.5%) และงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นจิตวิทยานักท่องเที่ยว (เช่น แรงจูงใจ ทักษะ การรับรู้ หรือ ความคาดหวัง) จำนวน 39 เรื่อง (21%) ตามลำดับ

4.3.4 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเด็นอื่นๆ

ตาราง 4.6 ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว จำแนกตามประเด็นอื่นๆ

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1. ชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว	57 (18.4%)
2. การท่องเที่ยวกับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น นิเทศศาสตร์ สถาปัตยกรรม สังคมวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ	52 (16.8%)
3. การตลาดทั่วไป การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา ฯลฯ	38 (12.3%)
4. หน่วยงานภาครัฐกับการท่องเที่ยว	36 (11.6%)
5. กิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป	27 (8.7%)
6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ประชาชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ	22 (7.2%)
7. ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว/การท่องเที่ยว	20 (6.5%)
8. ผลกระทบการท่องเที่ยว	12 (3.7%)
9. การเรียนการสอน	10 (3.2%)
10. อื่นๆ (ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้)	35 (11.3%)
รวม	309 (100%)

จากตาราง 4.6 งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวหากจำแนกตามประเด็นอื่นๆ พบว่า ประเด็นเรื่องชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวมีผู้ศึกษาจำนวนมากที่สุด คือ 57 เรื่อง (18.4%) รองลงมาคือเรื่องการท่องเที่ยวกับสาขาวิชาอื่นๆ (เช่น นิเทศศาสตร์ สถาปัตยกรรม สังคมวิทยา ฯลฯ) จำนวน 52 เรื่อง (16.8%) ตามด้วยประเด็นเรื่องการตลาดทั่วไป จำนวน 38 เรื่อง (12.3%) หน่วยงานภาครัฐกับการท่องเที่ยวจำนวน 36 เรื่อง (11.6%) นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปจำนวน 27 เรื่อง (8.7%) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำนวน 22 เรื่อง (7.2%) และภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว/การท่องเที่ยวจำนวน 20 เรื่อง (6.5%) ส่วนที่เหลือเป็นงานวิจัยในประเด็นอื่นๆ เช่น ผลกระทบ และการเรียนการสอน เป็นต้น

4.4 ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

ตาราง 4.7 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
1.1 การพัฒนาระบบสารสนเทศ / ไอที / อินเทอร์เน็ตเพื่อการท่องเที่ยว	22 (31.8%)
1.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว/ในแหล่งท่องเที่ยว	18 (26.2%)
1.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว	15 (21.8%)
1.4 การพัฒนาศูนย์กลาง / หน่วยงานที่ให้ข้อมูลข่าวสารและความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว	5 (7.2%)
1.5 การพัฒนารัฐกิจกรขนส่งกับการท่องเที่ยว (บก น้ำ อากาศ)	4 (5.8%)
1.6 การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ / โครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (ท่าเรือ สนามบิน รถไฟ รถบัส)	3 (4.3%)
1.7 การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนพัฒนาระบบโลจิสติกส์กับการท่องเที่ยว	2 (2.9%)
รวม	69 (100%)

จากตาราง 4.7 พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 1 (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว) จำนวน 69 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ/ไอที/อินเทอร์เน็ต จำนวน 22 เรื่อง (31.8%) รองลงมา คือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 18 เรื่อง (26.2%) และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 15 เรื่อง (21.8%) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นด้านการพัฒนาศูนย์ให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การพัฒนารัฐกิจกรขนส่ง และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว

ตาราง 4.8 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
2.1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ	104 (59.4%)
2.1.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (26)	
2.1.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (23)	
2.1.3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (22)	
2.1.4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชน (12)	
2.1.5 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ / โบราณสถาน / ศาสนา (11)	
2.1.6 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล (10)	
2.2 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว	42 (24.0%)
2.3 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมหรือที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	18 (10.3%)
2.4 การศึกษาเรื่องผลกระทบที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชน	8 (4.6%)
2.5 การส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายกับการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว	3 (1.7%)
รวม	175 (100%)

จากตาราง 4.8 พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีผู้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 (การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน) จำนวน 175 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ จำนวน 104 เรื่อง (59.4%) รองลงมา คือ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว จำนวน 42 เรื่อง (24.0%) และการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม จำนวน 18 เรื่อง (10.3%) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นเรื่องผลกระทบ และการส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายกับการท่องเที่ยว

ตาราง 4.9 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
3.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ 3.1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (120) 3.1.2 การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (101) 3.1.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (48) 3.1.4 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (25) 3.1.5 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (22) 3.1.6 การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ/MICE (14)	330 (43.8%)
3.2 การพัฒนาธุรกิจที่พักรวม เช่น การตลาด การบริหารจัดการ การบริการ ความพึงพอใจ ฯลฯ	195 (25.9%)
3.3 การพัฒนาตลาดนักท่องเที่ยว 3.3.1 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (62) 3.3.2 จิตวิทยานักท่องเที่ยว (30)	92 (12.3%)
3.4 การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว 3.4.1 ธุรกิจจันทนาการ (15) 3.4.2 ธุรกิจคมนาคมขนส่ง (12) 3.4.3 ธุรกิจของที่ระลึก (10) 3.4.4 ธุรกิจร้านอาหาร (8) 3.4.5 ธุรกิจอื่นๆ เช่น สปา สุขภาพ บันเทิง นันทนาการ ฯลฯ (7)	52 (6.9%)
3.5 การพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (42)	42 (5.6%)
3.6 การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ 3.6.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (6) 3.6.2 การท่องเที่ยวสีเขียว (5) 3.6.3 การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (3) 3.6.4 การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (3) 3.6.5 การท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ (2) 3.6.6 การท่องเที่ยวแบบพำนักยาว (2)	21 (2.8%)
3.7 การส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทเทศกาลและประเพณี	15 (2.0%)
3.8 การพัฒนามาตรฐานการบริการและธุรกิจ	5 (0.7%)
รวม	752 (100%)

จากตาราง 4.9 พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 (การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว) จำนวน 752 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทต่างๆจำนวน 330 เรื่อง (43.8%) รองลงมา คือ การพัฒนาธุรกิจที่พักแรม จำนวน 195 เรื่อง (25.9%) และการพัฒนาตลาดนักท่องเที่ยว จำนวน 92 เรื่อง (12.3%) ตามลำดับ นอกจากนี้ งานวิจัยที่มีอยู่ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 52 เรื่อง (6.9%) การพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 42 เรื่อง (5.6%) และการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ จำนวน 21 เรื่อง (2.8%)

ตาราง 4.10 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
4.1 การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	22 (30.3%)
4.2 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว/การท่องเที่ยว	20 (27.9%)
4.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ	18 (25.0%)
4.4 การส่งเสริมความเป็นไทย/วัฒนธรรมไทย/อาหารไทย	7 (9.8%)
4.5 การส่งเสริมความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว	5 (7.0%)
รวม	72 (100%)

จากตาราง 4.10 พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4 (การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว) จำนวน 72 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จำนวน 22 เรื่อง (30.3%) รองลงมา คือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว/การท่องเที่ยว จำนวน 20 เรื่อง (27.9%) และการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ จำนวน 18 เรื่อง (25.0%) ตามลำดับ ที่เหลือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมความเป็นไทย/วัฒนธรรมไทย/อาหารไทย และการส่งเสริมความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 4.11 จำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
5.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว	85 (57.8%)
5.2 การส่งเสริมบทบาทภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/เอกชนกับการท่องเที่ยว	34 (23.1%)
5.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว	28 (19.1%)
รวม	147 (100%)

จากตาราง 4.11 พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 5 (การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว) จำนวน 147 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 85 เรื่อง (57.8%) รองลงมา คือ การส่งเสริมบทบาทภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/เอกชนกับการท่องเที่ยว จำนวน 34 เรื่อง (23.1 %) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 28 เรื่อง (19.1%) ตามลำดับ

ตาราง 4.12 สรุปจำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	จำนวนงานวิจัย (จำนวนเรื่อง)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	69 (5.6%)
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน	175 (14.5%)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว	752 (61.8%)
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว	72 (5.9%)
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว	147 (12.2%)
รวม	1,215 (100%)

ตาราง 4.12 เป็นตารางสรุปความสอดคล้องระหว่างงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่ กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) โดยจำแนกตามแต่ละยุทธศาสตร์ พบว่า จากจำนวนงานวิจัยทั้งสิ้น 1,657 เรื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากถึง 1,215 เรื่อง หรือคิดเป็น 73.3% โดยงานวิจัยที่มีอยู่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในยุทธศาสตร์ที่ 3 มากที่สุด จำนวน 752 เรื่อง (61.8%) รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 175 (14.5%) และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 147 (12.2%) ตามลำดับ ซึ่งในภาพรวมแสดงให้เห็นว่างานวิจัยที่มีอยู่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติได้ครบทุกยุทธศาสตร์

4.5 การประเมินคุณภาพงานวิจัย

ตาราง 4.13 การประเมินคุณภาพงานวิจัยในแต่ละองค์ประกอบ โดยแสดงผลในรูปร้อยละ

องค์ประกอบและเกณฑ์ที่ใช้ประเมิน	- เชิงปริมาณ -		- เชิงคุณภาพ -			- เชิงคุณภาพ -		
	100 %		ความชัดเจน (100%)			ความเหมาะสม (100%)		
	มี	ไม่มี	ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี	ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
1. ชื่อเรื่องการวิจัย								
❖ มีการระบุสิ่งที่ต้องการศึกษารอบคลุมในชื่อเรื่อง (เช่น ศึกษาเรื่องอะไร กับใคร ที่ไหน)	88%	12%	0%	5%	95%	0%	10%	90%
❖ มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย	88%	12%	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด
2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย								
❖ มีการกล่าวถึงที่มาของปัญหาการวิจัย	98%	2%	5%	10%	85%	7%	9%	84%
❖ มีการระบุปัญหาการวิจัย	78%	22%	10%	22%	68%	4%	12%	84%
❖ มีการระบุจุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์หลักการวิจัย	95%	5%	0%	4%	96%	12%	18%	70%
❖ มีการระบุความสำคัญของการวิจัย	91%	9%	4%	15%	81%	10%	15%	75%
3. วัตถุประสงค์การวิจัย								
❖ มีการเขียนวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักวิธีวิจัย	72%	28%	8%	12%	80%	6%	18%	76%
❖ มีความสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย	79%	21%	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด
4. สมมติฐานการวิจัย (หากมี โดยเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องที่มี)								
❖ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	85%	15%	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด
❖ มีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	90%	10%	0%	28%	72%	10%	15%	75%
❖ มีการตั้งสมมติฐานจากการทบทวนวรรณกรรม	22%	88%	10%	12%	78%	18%	21%	61%
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง								
❖ มีความทันสมัยหรือเป็นปัจจุบัน	82%	18%	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด
❖ มีการทบทวนวรรณกรรมเป็นขั้นตอน โดยมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน	62%	38%	12%	27%	61%	15%	18%	67%
❖ มีการสรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการวิจัย/เรื่องที่วิจัย	42%	58%	10%	22%	68%	15%	27%	58%
❖ มีการกำหนดตัวแปรในการวิจัยจากวรรณกรรม	45%	55%	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด	ไม่วัด
❖ มีการวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแยกแยะประเด็นต่างๆให้ชัดเจน	18%	82%	8%	12%	80%	8%	25%	67%
❖ มีการสังเคราะห์วรรณกรรมเพื่อประมวลความรู้และหาข้อสรุป	10%	90%	12%	18%	70%	10%	13%	77%
❖ มีการสรุปหรือเชื่อมโยงวรรณกรรมมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย	45%	55%	7%	13%	80%	12%	18%	70%

องค์ประกอบและเกณฑ์ที่ใช้ประเมิน	100 %		ความชัดเจน (100%)			ความเหมาะสม (100%)		
	มี	ไม่มี	ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี	ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
6. ระเบียบวิธีวิจัย								
❖ มีการระบุประชากรในการวิจัย	90%	10%	6%	15%	79%	8%	10%	82%
❖ มีการระบุวิธีการเลือกตัวอย่าง	88%	12%	8%	12%	80%	7%	18%	75%
❖ มีการกล่าวถึงวิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย	75%	25%	12%	17%	71%	11%	17%	72%
❖ มีการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	80%	20%	5%	10%	85%	4%	8%	88%
❖ มีการระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	95%	5%	0%	12%	88%	0%	10%	90%
❖ มีการระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	100%	0%	10%	15%	75%	12%	19%	69%
7. การวิเคราะห์ข้อมูล								
❖ มีการระบุวิธีวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	86%	14%	5%	15%	80%	6%	11%	83%
❖ มีการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับลักษณะข้อมูล	82%	18%	6%	20%	74%	8%	20%	72%
8. การอภิปรายผล								
❖ มีการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย	72%	28%	10%	28%	62%	8%	15%	77%
❖ มีการอภิปรายผลโดยอ้างอิงกับผลการวิจัยในอดีตหรือข้อมูลเชิงวิชาการ	81%	19%	8%	16%	76%	11%	17%	72%
❖ มีการอภิปรายผลในเชิงอธิบายเหตุผลของข้อค้นพบ	77%	23%	10%	23%	67%	12%	27%	61%
9. การสรุปผลการวิจัย								
❖ มีการสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	72%	28%	5%	12%	83%	0%	21%	79%
❖ มีการสรุปผลสมมติฐานการวิจัย (หากมีสมมติฐาน)	90%	10%	0%	10%	90%	0%	12%	88%
10. ข้อเสนอแนะ								
❖ มีการให้ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการวิจัย	87%	13%	8%	16%	76%	5%	11%	84%
❖ มีการให้ข้อเสนอแนะเชิงแนวทางปฏิบัติ/วิธีการปฏิบัติ	52%	48%	5%	14%	81%	8%	14%	78%

ตาราง 4.13 เป็นการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจำนวน 200 เรื่อง (คิดเป็น 100%) ซึ่งแสดงผลในรูปของร้อยละตามแต่ละองค์ประกอบของรายงานการวิจัย การประเมินจะประเมินทั้งเชิงปริมาณ (ผู้วิจัยได้กระทำในสิ่งที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยแสดงผลในรูปของ 'มี' หรือ 'ไม่มี') และ เชิงคุณภาพ (สิ่งที่กระทำ/นำเสนอมีความชัดเจนและความเหมาะสมหรือไม่ โดยแสดงผลในรูปของ 'ควรปรับปรุง' 'พอใช้' หรือ 'ดี') โดยตาราง 4.13 แผลผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อเรื่องการวิจัย พบว่า 88% มีการระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาครอบคลุมในชื่อเรื่อง ในขณะที่บางส่วน (12%) ไม่ได้ระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาให้ครอบคลุมในชื่อเรื่อง ส่วนด้านความชัดเจนและความเหมาะสมของชื่อเรื่อง พบว่าส่วนใหญ่มีความชัดเจน (95%) และเหมาะสม (90%) นอกจากนี้ยังพบว่าชื่อเรื่องงานวิจัยส่วนใหญ่ (88%) มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีการกล่าวถึงที่มาของปัญหาการวิจัย (98%) รวมทั้งมีการระบุปัญหาการวิจัย (78%) ตลอดจนมีการระบุจุดมุ่งหมายของการวิจัย (95%) และมีการกล่าวถึงความสำคัญของการวิจัย (91%) ส่วนประเด็นด้านความชัดเจนและความเหมาะสม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีความชัดเจน (68% - 96%) และความเหมาะสม (70% - 84%) ในระดับดี

องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ (72% - 79%) เขียนวัตถุประสงค์การวิจัยถูกต้องตามหลักวิธีการวิจัยและสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย ทั้งนี้มีงานวิจัยบางส่วน (21% - 28%) ที่ยังเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยไม่ถูกต้องเท่าไรนัก เช่น การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้คำว่า เพื่อพัฒนา หรือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 สมมติฐานการวิจัย (ประเมินเฉพาะเรื่องที่มีการตั้งสมมติฐานการวิจัย) ผลการประเมินพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ตั้งสมมติฐานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (85%) รวมทั้งมีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเหตุและตัวแปรตาม (90%) อย่างไรก็ตามผลการประเมินพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (88%) ไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยจากวรรณกรรมหรืองานวิจัยในอดีต

องค์ประกอบที่ 5 การทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (82%) มีการนำเสนอวรรณกรรมที่มีความทันสมัยหรือเป็นปัจจุบัน และ 62% มีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นขั้นตอน มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่พบข้อบกพร่องในเรื่องการทบทวนวรรณกรรมอยู่หลายประเด็น เช่น ผู้วิจัยส่วนใหญ่ (58%) มักไม่ได้สรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการวิจัยหรือเรื่องวิจัยที่ตนเองกำลังศึกษา รวมทั้งไม่ได้กำหนดตัวแปรในการวิจัยจากวรรณกรรมหรืองานวิจัยในอดีต (55%) ขาดการวิเคราะห์ (82%) การสังเคราะห์ (90%) และการสรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย (55%) แต่หากวิเคราะห์ในด้านคุณภาพ พบว่างานวิจัยที่มีการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์วรรณกรรมนั้นผู้วิจัยส่วนใหญ่นำเสนอได้ชัดเจนและมีความเหมาะสม (67% - 80% อยู่ในระดับดี)

องค์ประกอบ 6 ระเบียบวิธีวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ (75% - 100%) มีการระบุหัวข้อสำคัญๆในระเบียบวิธีวิจัย เช่น ประชากร การเลือกตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านคุณภาพ พบว่ามากกว่า 60% นำเสนอระเบียบวิธีวิจัยได้ชัดเจนและมีความเหมาะสม โดยส่วนใหญ่ทำได้ในระดับดี

องค์ประกอบ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (82% - 86%) มีการระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งมีการเลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล ในขณะที่ความชัดเจนและความเหมาะสมของการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าส่วนใหญ่ทำได้ในระดับดี (72% - 83%) เช่นกัน

องค์ประกอบ 8 การอภิปรายผล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (72%) มีการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งมีการอภิปรายผลโดยอ้างอิงกับผลการวิจัยในอดีตหรือข้อมูลเชิงวิชาการ (81%) และมีการอภิปรายผลในเชิงอธิบายเหตุผลของข้อค้นพบ (77%) ส่วนด้านคุณภาพ พบว่าการอภิปรายผลส่วนใหญ่ (61% - 77%) มีความชัดเจนและความเหมาะสมในระดับดี

องค์ประกอบ 9 การสรุปผล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (72%) มีการสรุปผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งมีการสรุปผลสมมติฐานการวิจัย (90%) แต่ขณะเดียวกันมีข้อสังเกตว่ามีงานวิจัยจำนวนหนึ่ง (28%) หรือ เกือบ 1 ใน 3 ที่ไม่ได้สรุปผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย อย่างไรก็ตามการสรุปผลการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (79% - 90%)

ส่วนองค์ประกอบสุดท้าย ข้อเสนอแนะ พบว่า 87% มีการให้ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการวิจัย อย่างไรก็ตามจำนวนงานวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะเชิงแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติ (how to) มีสัดส่วนไม่มากนักหรือเพียง 52% ของจำนวนงานวิจัยทั้งหมด ในขณะที่ความชัดเจนและความเหมาะสมพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (76% - 84%) ทำได้ในระดับดี

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้ (ตามวัตถุประสงค์การวิจัย)

5.1.1 การสำรวจข้อมูลและจำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่สำรวจได้มีจำนวนทั้งสิ้น 1,635 เรื่อง โดยเป็นวิทยานิพนธ์จำนวน 1,274 เรื่อง (77.9%) และรายงานวิจัยจำนวน 361 เรื่อง (22.1%) หากจำแนกเป็นสาขาวิชาพบว่า งานวิจัยด้านการโรงแรมมีทั้งหมด 275 เรื่อง โดยแยกเป็นวิทยานิพนธ์ 243 เรื่อง (88.4%) และรายงานการวิจัย 32 เรื่อง (11.6%) ในขณะที่งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวมีทั้งหมด 1,360 เรื่อง โดยแยกเป็นวิทยานิพนธ์ 1,031 เรื่อง (75.8%) และรายงานการวิจัย 329 เรื่อง (24.2%)

หากสำรวจเฉพาะงานวิจัยด้านการโรงแรม พบว่า ประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความพึงพอใจ 51 เรื่อง (18.5%) รองลงมา คือ การตลาด 45 เรื่อง (16.4%) ด้านพนักงาน/บุคลากร 38 เรื่อง (13.7%) การบริหารจัดการ 32 เรื่อง (11.6%) และการบริการ 28 เรื่อง (10.2%) ตามลำดับ

ในส่วนของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวได้จำแนกประเด็นที่ศึกษาออกเป็นกลุ่ม โดยสรุปผลได้ดังนี้

1) ธุรกิจการท่องเที่ยว งานวิจัยด้านธุรกิจจําหน่ายเที่ยวมีผู้สนใจศึกษามากที่สุด จำนวน 20 เรื่อง (30%) รองลงมาคือ งานวิจัยด้านธุรกิจคมนาคมขนส่ง จำนวน 18 เรื่อง (26.4%) และงานวิจัยด้านธุรกิจของที่ระลึก จำนวน 13 เรื่อง (18.6%) ตามลำดับ

2) ประเภทการท่องเที่ยว งานวิจัยประเภทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้สนใจศึกษามากที่สุด จำนวน 170 เรื่อง (21.4%) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 131 เรื่อง (16.4%) ตามด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 109 เรื่อง (13.7%) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน 89 เรื่อง (11.2%) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 82 เรื่อง (10.3%) ตามลำดับ

3) พฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีมากที่สุด คือ 79 เรื่อง (42.5%) รองลงมาคือ ความคิดเห็น/ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 68 เรื่อง (36.5%) และจิตวิทยานักท่องเที่ยว จำนวน 39 เรื่อง (21%) ตามลำดับ

4) ประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเรื่องชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวมีผู้ศึกษามากที่สุด จำนวน 57 เรื่อง (18.4%) รองลงมาคือการท่องเที่ยวกับสาขาวิชาอื่นๆ (เช่น นิเทศศาสตร์ สถาปัตยกรรม สังคมวิทยา ฯลฯ) จำนวน 52 เรื่อง (16.8%) ตามด้วยประเด็นเรื่องการตลาดทั่วไป จำนวน 38 เรื่อง (12.3%) หน่วยงานภาครัฐกับการท่องเที่ยวจำนวน 36 เรื่อง (11.6%) นอกจากนั้นยังมีประเด็นย่อยอื่นๆ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบ และการเรียนการสอน เป็นต้น

5.1.2 การสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมกับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว) มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้จำนวน 69 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ/ไอที/อินเทอร์เน็ต จำนวน 22 เรื่อง (31.8%) รองลงมา คือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 18 เรื่อง (26.2%) และการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว จำนวน 15 เรื่อง (21.8%) ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 (การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน) มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้จำนวน 175 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ จำนวน 104 เรื่อง (59.4%) รองลงมา คือ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว จำนวน 42 เรื่อง (24.0%) และการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม จำนวน 18 เรื่อง (10.3%) ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 (การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว) มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้จำนวน 752 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทต่างๆจำนวน 330 เรื่อง (43.8%) รองลงมา คือ การพัฒนาธุรกิจที่พักแรม จำนวน 195 เรื่อง (25.9%) และการพัฒนาตลาดนักท่องเที่ยว จำนวน 92 เรื่อง (12.3%) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 (การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว) มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้จำนวน 72 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จำนวน 22 เรื่อง (30.3%) รองลงมา คือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว/การท่องเที่ยว จำนวน 20 เรื่อง (27.9%) และการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ จำนวน 18 เรื่อง (25.0%) ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 (การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว) มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้จำนวน 147 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 85 เรื่อง (57.8%) รองลงมา คือ การส่งเสริมบทบาทภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/เอกชนกับการท่องเที่ยว จำนวน 34 เรื่อง (23.1 %) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 28 เรื่อง (19.1%) ตามลำดับ

5.1.3 การประเมินและวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

จากการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจำนวน 200 เรื่อง สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อเรื่องการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ (88%) มีการระบุสิ่งที่ต้องการศึกษารอบคลุมในชื่อเรื่อง โดยมีบางส่วน (12%) ไม่ได้ระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาให้ครอบคลุมในชื่อเรื่อง นอกจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่มีการนำเสนอชื่อเรื่องที่ชัดเจน (95%) และเหมาะสม (90%) รวมทั้งชื่อเรื่องงานวิจัยส่วนใหญ่ (88%) มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (98%) มีการกล่าวถึงที่มาของปัญหาการวิจัย รวมทั้งมีการระบุปัญหาการวิจัย (78%) ตลอดจนมีการระบุจุดมุ่งหมายของการวิจัย (95%) และมีการกล่าวถึงความสำคัญของการวิจัย (91%) ส่วนด้านคุณภาพพบว่า การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย ส่วนใหญ่มีความชัดเจน (68% - 96%) และความเหมาะสม (70% - 84%) อยู่ในระดับดี

องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ (72% - 79%) เขียนวัตถุประสงค์การวิจัยถูกต้องตามหลักการวิจัยและสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย โดยอาจมีงานวิจัยบางส่วน (21% - 28%) ที่ยังเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยไม่ถูกต้องเท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำว่า 'เพื่อพัฒนา' 'เพื่อทราบ' หรือ 'เพื่อเป็นแนวทาง' ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์การวิจัย

องค์ประกอบที่ 4 สมมติฐานการวิจัย ผลการประเมินพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ตั้งสมมติฐานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (85%) รวมทั้งมีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเหตุและตัวแปรตาม (90%) อย่างไรก็ตามผลการประเมินพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (88%) ไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยจากวรรณกรรมหรืองานวิจัยในอดีต

องค์ประกอบที่ 5 การทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (82%) มีการนำเสนอวรรณกรรมที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน อีกทั้ง 62% มีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นขั้นตอน มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่พบข้อบกพร่องในเรื่องการทบทวนวรรณกรรมอยู่หลายประเด็น เช่น การไม่ได้สรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการวิจัย การไม่ได้กำหนดตัวแปรจากวรรณกรรมหรืองานวิจัยในอดีต รวมทั้งขาดการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และขาดการสรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบที่ 6 ระเบียบวิธีวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ (75% - 100%) มีการระบุหัวข้อสำคัญๆในระเบียบวิธีวิจัย เช่น ประชากร การเลือกตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านคุณภาพ พบว่ามากกว่า 60% นำเสนอระเบียบวิธีวิจัยได้ชัดเจนและมีความเหมาะสม โดยส่วนใหญ่ทำได้ในระดับดี

องค์ประกอบ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (82% - 86%) มีการระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งมีการเลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล ในขณะที่ความชัดเจนและความเหมาะสมของการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าส่วนใหญ่ทำได้ในระดับดี (72% - 83%)

องค์ประกอบ 8 การอภิปรายผล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (72%) มีการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งมีการอภิปรายผลโดยอ้างอิงกับผลการวิจัยในอดีตหรือข้อมูลเชิงวิชาการ (81%) และมีการอภิปรายผลในเชิงอธิบายเหตุผลของข้อค้นพบ (77%) ส่วนด้านคุณภาพ พบว่าการอภิปรายผลส่วนใหญ่ (61% - 77%) มีความชัดเจนและความเหมาะสมในระดับดี

องค์ประกอบ 9 การสรุปผล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (72%) มีการสรุปผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งมีการสรุปผลสมมติฐานการวิจัย (90%) แต่ขณะเดียวกันมีข้อสังเกตว่ามีงานวิจัยจำนวนหนึ่ง (28%) หรือ เกือบ 1 ใน 3 ที่ไม่ได้สรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย อย่างไรก็ตามการสรุปผลการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (79% - 90%)

ส่วนองค์ประกอบสุดท้าย ข้อเสนอแนะ พบว่า 87% มีการให้ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการวิจัย อย่างไรก็ตามจำนวนงานวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน เช่น แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติ มีสัดส่วนไม่มากนัก โดยคิดเป็น 52% ของจำนวนงานวิจัยทั้งหมด ในขณะที่ความชัดเจนและความเหมาะสมพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ (76% - 84%) ทำได้ในระดับดี

5.2 การอภิปรายผล จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การสำรวจข้อมูลและจำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

จากผลการวิจัยพบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยว (1,360 เรื่อง) มีจำนวนมากกว่างานวิจัยด้านการโรงแรม (275 เรื่อง) หลายเท่าตัว เหตุผลอาจเป็นเพราะว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวมีเนื้อหาและขอบเขตกว้างขวางกว่าการโรงแรมมาก เพราะเกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายประเภท รวมทั้งเรื่องแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงทำให้มีประเด็นที่สามารถศึกษาวิจัยได้กว้างขวางกว่าด้านการโรงแรม อีกทั้งประโยชน์จากการวิจัยด้านการท่องเที่ยวมักให้ผลกระทบแก่สังคมในวงกว้าง ทำให้คนส่วนใหญ่นิยมเลือกหัวข้อวิจัยด้านการท่องเที่ยวมากกว่าการโรงแรม

ในส่วนของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว หากจำแนกตามประเภทธุรกิจการท่องเที่ยวพบว่าผู้สนใจศึกษาวิจัยในหลายธุรกิจ เช่น ธุรกิจจذبนำเที่ยว ธุรกิจคมนาคมขนส่ง ธุรกิจของที่ระลึก หรือธุรกิจร้านอาหาร เป็นต้น ดังที่ทราบกันดีว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจจذبนำเที่ยวที่มีผู้นิยมศึกษามากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าธุรกิจนี้เป็นธุรกิจสำคัญธุรกิจหนึ่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้ประกอบการหลายประเภทและมีจำนวนค่อนข้างมากกว่าธุรกิจอื่นๆ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยตรง และมีประเด็นที่น่าสนใจหลายด้าน เช่น การบริหารจัดการของธุรกิจ

การตลาด การให้บริการ รวมทั้งความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้จึงอาจทำให้ธุรกิจจัดนำเที่ยวมีประเด็นในการวิจัยมากกว่าธุรกิจอื่นๆ

ในแง่ของงานวิจัยที่จำแนกตามประเภทการท่องเที่ยว พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผู้ศึกษาวิจัยมากที่สุด ซึ่งข้อค้นพบนี้ก็น่าแปลกใจเท่าไรนัก เพราะว่างานวิจัยของ อัสวิน แสงพิบูล (2008) ที่สำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2547 (1994-2004) พบว่างานวิจัยในด้านนี้เกือบ 300 เรื่อง ซึ่งถือว่าเป็นหัวข้อวิจัยที่มีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก โดยการศึกษาในครั้งนี้พบว่าประเด็นที่นิยมศึกษาในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับชุมชนท้องถิ่น เหตุผลอาจเป็นเพราะว่า ประการแรก ชุมชนท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ด้วยเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมกันปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประการที่สอง แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่ใดมีธรรมชาติที่สวยงามและสมบูรณ์ ก็จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ชุมชน (Luck, 2002) และประการสุดท้าย คือ เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา คือ ฉบับที่ 9 และ 10 (2545-2554) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมในระดับรากหญ้า (ชุมชนท้องถิ่น) โดยให้คนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนา อันจะก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงอาจทำให้ผู้ที่สนใจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเลือกประเด็นหรือหัวข้อวิจัยในด้านชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก

ส่วนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆที่มีผู้สนใจจำนวนมาก เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ก็ล้วนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สำคัญ และการท่องเที่ยวบางประเภท (เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน) ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพัฒนาที่สำคัญของประเทศไทย ดังนั้นจึงอาจทำให้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยในการท่องเที่ยวประเภทเหล่านี้เป็นจำนวนมากเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

ข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกข้อหนึ่ง คือ งานวิจัยด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาเป็นจำนวนมาก คือ 79 เรื่อง เหตุผลที่มีจำนวนมากอาจเป็นไปได้ว่าประเด็นเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นหัวข้อพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยมีการศึกษากันมาช้านาน และเป็นหัวข้อที่สำคัญต่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยผลการวิจัยจะให้ประโยชน์ในด้านการตลาดและการกำหนดแผนงานของภาคธุรกิจ อีกทั้งพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในแต่ละช่วงเวลารวมทั้งประเด็นที่ให้ศึกษามีกว้างขวางและสามารถเลือกศึกษาได้หลายกลุ่มเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้การศึกษาเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจึงเป็นหัวข้อที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

5.2.2 การสำรวจและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมกับความสอดคล้องของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,635 เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 1,215 เรื่อง หรือคิดเป็น 73.3% ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 และครอบคลุมประเด็นทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ในแผนฯ ข้อค้นพบนี้อาจอธิบายได้ว่าด้วยเหตุที่มีงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในปัจจุบันอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีผู้ศึกษาวิจัยในหลายหลากประเด็น (ดังผลที่นำเสนอในบทที่ 4) หรืออาจเรียกได้ว่ามีผู้ศึกษาในสาขานี้เกือบครอบคลุมทุกประเด็น/หัวข้อในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ดังนั้นการที่มีงานวิจัยจำนวนมากสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว จึงไม่ใช่เรื่องที่อยู่นอกเหนือความคาดหมาย

หากวิเคราะห์ในรายละเอียดในแง่ของงานวิจัยที่มีอยู่กับความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพบว่า งานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว) สามารถให้ประโยชน์แก่แผนพัฒนาดังกล่าวได้ในด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งงานวิจัยในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยบางเรื่องมีการศึกษาประเด็นเรื่องการพัฒนาหรือจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือชุมชน ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้นอกจากจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติแล้ว ยังมีความสอดคล้องกับหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (Hong, 2009) ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวใดที่มีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมและมีความสะดวกในการเข้าถึง จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งพื้นที่ใดหากมีการเติบโตของการท่องเที่ยวก็จะก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานของคนในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของสังคม

ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 2 (การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน) ยุทธศาสตร์นี้ถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เพราะว่าการท่องเที่ยวจะเติบโตอย่างยั่งยืนได้ แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาและได้รับการปกป้อง รักษา และอนุรักษ์ให้คงอยู่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามิจำนองงานวิจัยที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เกือบ 180 เรื่อง โดยงานวิจัยเหล่านี้จำนวนหลายสิบเรื่องศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และโบราณสถาน อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่างานวิจัยด้านนี้จำนวนมากผู้วิจัยมักเลือกศึกษาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆหรือเมืองท่องเที่ยวหลักๆมากกว่า ซึ่งในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางในจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 (การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว) พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมในปัจจุบันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 61.8%) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในแผนฯ ที่ให้ความสำคัญด้านธุรกิจและผู้ประกอบการในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่มีอยู่ยังสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ที่ระบุในแผนฯ เช่น การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หรือการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แต่ทว่างานวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ที่กำลังเติบโตหรือมีความสำคัญในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อยหากเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวประเภททั่วไป

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 4 (การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว) พบว่ามีจำนวนงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้ไม่มากนัก (72 เรื่อง) ซึ่งงานวิจัยที่มีอยู่สอดคล้องกับประเด็นในแผนฯ หลายหัวข้อ เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยว งานวิจัยที่ศึกษาภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และงานวิจัยที่สำรวจเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันภาพลักษณ์การท่องเที่ยว/แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งประเด็นเรื่องความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจุดหมายปลายทางเป็นเรื่องสำคัญของนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา ตลาดการท่องเที่ยวของโลกได้รับผลกระทบและความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเหตุการณ์การก่อการร้ายในหลายๆ แห่ง รวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยทั้งภัยธรรมชาติและความสะดวกทางการเมือง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องหาแนวทางในการสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (2555-2559) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 (การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว) พบว่ามีงานวิจัยด้านนี้ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมาก (147 เรื่อง) ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการและการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยว เนื่องจากการที่นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน) มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เช่น การวางแผน การดำเนินงาน การพัฒนา และการบริการ เป็นต้น ซึ่งการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกระบวนการท่องเที่ยวนั้น จะทำให้พวกเขารู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือชุมชนของตนเอง และอาจมองว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อพวกเขาทั้งทางบวกและลบ และหากผู้ที่เกี่ยวข้องรู้สึกเช่นนั้นก็จะทำให้พวกเขาอยากมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง

5.2.3 การประเมินและวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

จากการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมจำนวน 200 เรื่อง พบว่าในภาพรวมงานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้กระทำในสิ่งที่กำหนดไว้ตามหลักของการวิจัย (โดยวัดในเชิงปริมาณ คือ มี/ไม่มี) เช่น มีการระบุสิ่งที่ต้องการศึกษาครอบคลุมในชื่อเรื่องหรือไม่ มีการระบุปัญหาการวิจัยในความเป็นมาของการวิจัยหรือไม่ มีการเขียนวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักการวิจัยหรือไม่ มีการตั้งสมมติฐานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ มีการระบุ/อธิบายระเบียบวิธีวิจัยในหัวข้อสำคัญต่างๆหรือไม่ ตลอดจนมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ มีการอภิปรายผลในเชิงเหตุผลทางวิชาการหรือไม่ มีการสรุปผลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ และมีการให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับผลการวิจัยหรือไม่ อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่ผู้วิจัยจำนวนมากหรือส่วนใหญ่ไม่ได้กระทำ เช่น การตั้งสมมติฐานการวิจัยจากรวบรวม/งานวิจัยในอดีต การสรุปวรรณกรรมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการวิจัย/เรื่องที่ศึกษา รวมทั้งขาดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์วรรณกรรม ซึ่งข้อบกพร่องเหล่านี้ (สิ่งที่ไม่ได้กระทำ) อาจมีหลายสาเหตุ เช่น ผู้วิจัยอาจไม่เข้าใจในหัวข้อดังกล่าวอย่างละเอียดลึกซึ้ง การขาดความรู้หรือข้อมูลในประเด็นดังกล่าว หรือการขาดคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในหัวข้อเหล่านั้น เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ อาจทำให้มีงานวิจัยจำนวนมากที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวถึงหัวข้อสำคัญดังกล่าวในรายงานการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อแยกแยะประเด็น และการสังเคราะห์วรรณกรรมเพื่อประมวลความรู้และเชื่อมโยงหาข้อสรุปเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นวิธีการที่ค่อนข้างยาก ทำให้ผู้วิจัยจำนวนมากไม่ได้นำเสนอหัวข้อเหล่านี้

ส่วนการวัดในเชิงคุณภาพโดยพิจารณาถึงความชัดเจนและความเหมาะสมของเนื้อหาที่นำเสนอในรายงานการวิจัย พบว่าคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความหลากหลายหรือมีความแตกต่างกันในเรื่องของคุณภาพ เพราะผลการประเมินพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่บางหัวข้อถูกประเมินในระดับ ‘ควรปรับปรุง’ หรือ ‘พอใช้’ ซึ่งผลการประเมินในระดับนี้ถือได้ว่าสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการหลายท่านที่ระบุว่าคุณภาพงานวิจัยในประเทศไทยอาจมีความแตกต่างกันได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546; สิ้น พันธุ์พินิจ, 2553) ดังนั้นการที่มีงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมกว่า 1,600 เรื่อง จึงอาจเป็นไปได้ที่ว่างานวิจัยจำนวนมากขนาดนี้จะมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.3.1 การส่งเสริมงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ข้อเสนอแนะประการแรก จากผลการวิจัยพบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2543 - 2553) มีผู้สนใจศึกษาวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวนงานวิจัยถึง 1,635 เรื่อง ในจำนวนนี้มีทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงและสาขาวิชาอื่นๆร่วมด้วย ถึงแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมอยู่เป็นจำนวนมาก ครอบคลุมประเด็นต่างๆมากมายทั้งในด้านการ

ท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามยังมีหัวข้ออื่น ๆ ที่มีความสำคัญแต่ยังขาดองค์ความรู้ หรือมีอยู่อย่างจำกัด เช่น

- งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวทางการแพทย์ (medical tourism) ทั้งในแง่ของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ
- การท่องเที่ยวสีเขียว (green tourism) ซึ่งอาจมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อ หรือการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- มาตรฐานการท่องเที่ยว (tourism standard) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยวและภาคธุรกิจ
- การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE tourism)
- การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (volunteer tourism)
- การท่องเที่ยวข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural tourism)
- การท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN tourism)
- การท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (value added tourism)
- นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (special tourist group) เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพำนักรถยนต์ กลุ่มฮันนีมูน กลุ่มครอบครัว

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย (เช่น หน่วยงานรัฐ สถาบันอุดมศึกษา) ควรให้ความสำคัญกับประเด็น/หัวข้อดังกล่าวให้มากขึ้น โดยอาจกำหนดเป็นโจทย์หรือประเด็นการวิจัยให้ผู้รับทุนไปศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป อีกทั้งนักวิชาการ นักวิจัย และอาจารย์มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาเลือกกำหนดหัวข้องานวิจัยจากข้อเสนอแนะข้างต้นในงานวิจัยของตนเองในอนาคตเพื่อพูนองค์ความรู้ให้แก่สังคม

ข้อเสนอแนะประการที่สอง ผลการวิจัยยังพบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความซ้ำซ้อนในหัวข้อหรือประเด็นที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น ความคิดเห็น ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ การรับรู้ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ปัจจัยการตลาด กลยุทธ์การตลาด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งงานวิจัยที่ซ้ำซ้อนเหล่านี้อาจไม่ได้ช่วยพัฒนาองค์ความรู้และความเจริญก้าวหน้าในสาขาวิชาเท่าไรนัก ซึ่งเป้าหมายของการวิจัยทางสังคมศาสตร์และด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม คือ การสร้างองค์ความรู้หรือขยายฐานความรู้ที่มีอยู่ให้กว้างขวางออกไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งสร้างความเจริญก้าวหน้าในงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม คือ การสร้างสรรค์งานวิจัย (creative research) ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น อาจอยู่ในรูปของหัวข้อใหม่ๆ ในสาขา (new topics) ความรู้ใหม่ในเรื่องต่างๆ (new knowledge) วิธีการศึกษาใหม่ๆ (new methods) หรืองานวิจัยเชิงบูรณาการ (integrative research) โดยอาศัยความรู้จากหลายๆศาสตร์หรือหลายๆหน่วยงานเพื่อทำวิจัยร่วมกัน ซึ่งความรู้ที่ได้จากงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์อาจเป็นความรู้เชิงวิชาการ เชิงนโยบาย หรือเชิงปฏิบัติก็ได้ (อศวิน แสงพิบูล, 2555) ทั้งนี้การพัฒนาความรู้และความก้าวหน้าในศาสตร์จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากขาดความรู้ใหม่ๆ ที่จะมาช่วยพัฒนาหรือต่อยอดความรู้ในปัจจุบันให้เพิ่มพูนมากขึ้น ดังนั้นการสร้างสรรค์

งานวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในทุกสาขาวิชา ปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างสรรค์งานวิจัย เช่น การพิจารณาเลือกหัวข้อ/ประเด็นการวิจัยจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันหรืออนาคต การกำหนดหัวข้อ/ประเด็นการวิจัยจากนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว (เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) การกำหนดตัวแปรใหม่ๆ ในการวิจัย (ที่ไม่ใช่ตัวแปรพื้นฐานทั่วไป เช่น ลักษณะประชากรศาสตร์) การสังเคราะห์วรรณกรรม หรือการบูรณาการงานวิจัย เป็นต้น (อัศวิน แสงพิบูล, 2555)

5.3.2 การส่งเสริมงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะประการแรก จากผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาที่มีอยู่จำนวนทั้งสิ้น 1,635 เรื่องนั้นมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 ถึง 1,215 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 73) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่ทำกันอยู่นั้นน่าจะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างฐานองค์ความรู้ในการพัฒนาประเทศและเพื่อให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปัจจุบัน การวิจัยในครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ยุทธศาสตร์	ประเด็น/หัวข้องานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	ประเด็น/หัวข้องานวิจัยที่ควรส่งเสริมในอนาคตเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 1 (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว)	- การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในธุรกิจการท่องเที่ยว - การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว - เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการทำวิจัยมากขึ้น เช่น การพัฒนาธุรกิจขนส่ง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และการท่องเที่ยวชายแดน/ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในปี 2558 จะเกิดการรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้น (ASEAN Economic Community) ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวชายแดนและประเทศเพื่อนบ้านตามมา ดังนั้นงานวิจัยในประเด็นเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในอนาคตอันใกล้
ยุทธศาสตร์ที่ 2 (การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน)	- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรม เชิงประวัติศาสตร์ และเชิงชุมชน - การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งโบราณสถาน และประวัติศาสตร์ - การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม - ผลกระทบจากการท่องเที่ยว	งานวิจัยที่ควรส่งเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ชุมชน) และการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเยือนเป็นจำนวนมาก

ยุทธศาสตร์	ประเด็น/หัวข้องานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	ประเด็น/หัวข้องานวิจัยที่ควรส่งเสริมในอนาคต
ยุทธศาสตร์ที่ 3 (การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว)	- การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ - การส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ - การตลาด การบริหารจัดการ และการบริการในธุรกิจการท่องเที่ยว - พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ - การสร้างความพึงพอใจในสินค้าและบริการด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว - การพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	ถึงแม้จะมีงานวิจัยจำนวนมากที่สอดคล้องในยุทธศาสตร์นี้ แต่มีบางหัวข้อ/ประเด็นที่สำคัญแต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเท่าไรนัก เช่น งานวิจัยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ (เชิงการแพทย์ เชิงอาสาสมัคร และการพำนักระยะยาว เป็นต้น) นอกจากนี้ยังมีประเด็นงานวิจัยที่ควรส่งเสริมอีก เช่น เรื่องมาตรฐานการบริการและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 4 (การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว)	- การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว - การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว - การส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ	มีประเด็นงานวิจัยที่ควรให้ความสำคัญ คือ งานวิจัยเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย วัฒนธรรมไทย และอาหารไทย ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและภาครัฐต่อไป รวมทั้งงานวิจัยในเรื่องการจัดการภาวะวิกฤตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการต่างประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ 5 (การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว)	- การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนท้องถิ่น - บทบาทของภาครัฐกับการท่องเที่ยว - องค์กรส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	ควรส่งเสริมงานวิจัยที่ให้ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของท้องถิ่นหรือชุมชนให้มากขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะประการที่สอง ในส่วนของการนำผลการวิจัยที่มีอยู่จำนวนมากไปใช้ประโยชน์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) อาจต้องให้ความสำคัญกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่มีอยู่มากขึ้น โดยควรพิจารณาหาช่องทางให้นำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เช่น การจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมเพื่อให้หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงได้ ตลอดจนการจัดทำโครงการวิจัยเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยในแต่ละประเด็น/เรื่อง (เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หรือการพัฒนาภาคธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น) ทั้งนี้การนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์เป็นโครงการที่หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะประการที่สาม จากผลการวิจัยที่พบว่างานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นลักษณะการศึกษาแบบแยกส่วน กล่าวคือ เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง เฉพาะประเด็น หรือศึกษาตามความสนใจของผู้วิจัยเป็นหลัก โดยงานวิจัยแต่ละเรื่องมักไม่มีความต่อเนื่องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และขาดการศึกษาในหลายๆองค์ประกอบหรือมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วย เช่น แหล่งท่องเที่ยว ชุมชน/สังคม นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ รวมทั้งขาดการศึกษาในภาพรวมในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งอาจทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยแต่ละเรื่องที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นหากเราต้องการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยในลักษณะเชิงบูรณาการให้มากขึ้น โดยอาจเป็นการบูรณาการงานวิจัยจากหลายๆสาขาวิชาหรือหลายๆหน่วยงานเพื่อจัดทำโครงการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆเรื่องที่ศึกษาองค์ประกอบต่างๆของการท่องเที่ยว ซึ่งงานวิจัยเชิงบูรณาการจะก่อให้เกิดประโยชน์และผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างกว่างานวิจัยเดี่ยว นอกจากนั้นการนำผลการวิจัยที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาตินั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยแต่ละเรื่องที่ศึกษาในหัวข้อเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเพื่อรวบรวมและประมวลความรู้ขึ้นมาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ตัวอย่างเช่น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องการทำการตลาดเพื่อส่งเสริมและดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เดินทางมาประเทศไทยให้มากขึ้นอาจจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้เรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมาช่วยกำหนดแผนกลยุทธ์การตลาดด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมผลการวิจัยที่มีอยู่และประมวลความรู้ขึ้นมาเพื่อประโยชน์ทางการตลาดต่อไป

5.3.3 การพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

ข้อเสนอแนะประการแรก จากการประเมินคุณภาพงานวิจัย พบว่าประเด็นเรื่องการวิเคราะห์และการสังเคราะห์วรรณกรรมเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยจำนวนมากไม่ได้นำเสนอ (ไม่มีร้อยละ 82 - 90) ในรายงานการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญของการทบทวนวรรณกรรม เนื่องจากการวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้งโดยแยกแยะประเด็นต่างๆให้มีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างถ่องแท้ ในขณะที่การสังเคราะห์จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมหลายๆเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้ง แล้วนำแนวคิดหรือประเด็นสำคัญจากวรรณกรรมหลายๆเรื่องมาผสมผสานเชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อหาข้อสรุป โดยข้อสรุปนั้นอาจก่อให้เกิดความรู้ใหม่หรือแนวคิดใหม่ในเรื่องที่กำลังศึกษา โดยผู้วิจัยสามารถนำสิ่งที่สังเคราะห์มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งกรอบแนวคิดในลักษณะเช่นนี้มักจะให้ตัวแปรใหม่หรือความรู้ใหม่ในวงการวิชาการ ข้อเสนอแนะในประเด็นข้างต้นที่พอเป็นไปได้ คือ สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในวิชาวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา โดย

ในระดับปริญญาตรีอาจารย์ผู้สอนควรให้ความรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งฝึกให้ผู้เรียนสามารถเขียนเรียบเรียงและสามารถวิเคราะห์วรรณกรรมในระดับเบื้องต้นได้ ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษา ผู้เรียนควรสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรมได้เพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ตนเองศึกษา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยของตนเองได้

ข้อเสนอแนะประการที่สอง นอกจากข้อค้นพบสำคัญข้างต้นแล้ว ยังมีประเด็นอื่นที่ผู้วิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมควรใส่ใจและให้ความสำคัญ เช่น

- การระบุประเด็นปัญหาการวิจัยให้มีความชัดเจน โดยอาจมีการอธิบายหรือขยายความเพิ่มประเด็นปัญหาการวิจัยเพื่อให้เห็นความจำเป็นหรือความสำคัญในการทำวิจัยเรื่องนั้นๆ โดยปัญหาการวิจัยอาจเป็นประเด็นปัญหาจริงที่เกิดขึ้น หรืออาจเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยมีข้อสงสัย อยากรู้ อยากทราบ หรือต้องการค้นหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ได้
- การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยควรเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยให้ถูกต้องตามหลักวิธีการวิจัย โดยเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยที่สามารถหาคำตอบได้จากการวิจัย และไม่ควรสับสนระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับประโยชน์ที่พึงได้จากการวิจัย ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการใช้คำว่า ‘เพื่อ’ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) เช่น ‘เพื่อทราบ’ ‘เพื่อเป็นแนวทาง’ ‘เพื่อเสนอแนะ’ เป็นต้น คำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้ระบุถึงประโยชน์จากการวิจัย แต่ไม่ใช่วัตถุประสงค์การวิจัย เพราะคำเหล่านี้ไม่สามารถสื่อได้ว่าผู้วิจัยต้องการศึกษาหรือค้นหาคำตอบอะไรในการวิจัย จากการประเมินงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมพบว่า มีผู้สับสนในประเด็นดังกล่าวจำนวนมากพอสมควร
- การอภิปรายผลการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่ผู้วิจัยมักอภิปรายผลในลักษณะของความสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต ในขณะที่ผลการวิจัยหรือข้อค้นพบที่ขัดแย้งหรือได้ผลตรงข้ามกับของคนอื่นมักจะไม่ได้อธิบายไว้ว่าทำไมผลการวิจัยจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะทำให้งานวิจัยเรื่องนั้นสะท้อนมุมมองเพียงด้านเดียว หากผู้วิจัยพบว่างานวิจัยของตนไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต ผู้วิจัยก็ต้องระบุให้ชัดเจนว่าเพราะเหตุใดผลการวิจัยจึงเป็นเช่นนั้น นอกจากนั้นยังพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่ผู้วิจัยเพียงแต่อธิบายว่างานวิจัยของตนสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต แต่ไม่ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าเพราะเหตุใดผลการวิจัย (ข้อค้นพบ) จึงเป็นเช่นนั้น ทำให้การอภิปรายผลยังไม่สมบูรณ์ การอธิบายเหตุผลประกอบจะทำให้ข้อค้นพบจากการวิจัยมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าการระบุเพียงแต่ความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต โดยผู้วิจัยอาจให้เหตุผลประกอบโดยอ้างอิงจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่มีอยู่ หรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การอภิปรายผลนั้นมีความสมเหตุสมผลและมีความน่าเชื่อถือ เพราะสิ่งเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองศึกษามากน้อยเพียงใด และมีการ

ประมวลความรู้ต่างๆเพื่อนำมาใช้อ้างอิงหรือสนับสนุนผลการวิจัยของตนได้อย่างไร (วาโร เฟ็ง สวัสดิ์, 2547)

- การให้ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่มักจะให้ข้อเสนอแนะโดยไม่ได้มาจากผลการวิจัย โดยมีผู้วิจัยจำนวนมากที่เขียนข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของตนเอง เช่น ผู้วิจัยมักเสนอแนะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำแบบนี้หรือแบบนั้น โดยคิดเอง แต่งขึ้นเอง ซึ่งไม่ได้สะท้อนมาจากผลการวิจัย หากเป็นเช่นนี้ นักวิชาการหลายท่านมองว่างานวิจัยเรื่องนั้นก็ไม่น่าจำเป็นต้องทำขึ้นมาให้เสียเวลาเสียงบประมาณ เพราะใครๆก็สามารถให้ข้อเสนอแนะในลักษณะนั้นได้ สิ่งที่ดีควรจะเป็น คือ ข้อเสนอแนะจะต้องมาจากผลการวิจัย โดยผู้วิจัยอาจมีข้อเสนอแนะอย่างอื่นเพิ่มเติมได้หากข้อเสนอแนะนั้นมีคุณค่าหรือมีส่วนส่งเสริมในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยจำนวนมากมักเขียนข้อเสนอแนะแบบกว้างๆ ทั่วไป หรือสั้นเกินไป โดยผู้อ่านหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจไม่ทราบว่าจะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์หรือนำไปปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะทำให้ข้อเสนอแนะนั้นไม่มีประโยชน์หรือไร้ค่า ข้อเสนอแนะที่ดีไม่ควรบอกแค่ว่าต้องทำอะไร (what) แต่ควรเสนอแนะด้วยว่าควรทำอย่างไร (how) ซึ่งจะทำให้ข้อเสนอแนะนั้นมีความชัดเจนมากขึ้นทั้งในแง่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแนวทางปฏิบัติ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546; สีน พันธุ์พินิจ, 2553)

5.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งมีข้อจำกัดหลายประการดังนี้ ประการแรก เนื่องจากงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีจำนวนมาก (1,635 เรื่อง) จึงทำให้งานวิจัยในสาขานี้มีหัวข้อที่หลากหลาย กว้างขวาง และมีประเด็นที่ศึกษามากมาย ดังนั้นการจัดหมวดหมู่และการแบ่งหัวข้อการวิจัยในบทที่ 4 อาจไม่ครอบคลุมทุกเรื่องหรือทุกประเด็นของงานวิจัยในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม อย่างไรก็ตามผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลได้พยายามในการจัดหมวดหมู่และแบ่งหัวข้องานวิจัยให้มีความเหมาะสมให้มากที่สุด ประการที่สอง การวิจัยในครั้งมีผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลอีก 4 คน ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้ฝึกอบรมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ทุกคนแล้ว แต่ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องการตีความหมายข้อมูลและความสามารถในการจัดกลุ่ม/หมวดหมู่ข้อมูลอาจมีความแตกต่างกันบ้าง และประการสุดท้าย การประเมินคุณภาพงานวิจัยไม่สามารถดำเนินการประเมินได้ครบทุกเรื่อง เนื่องจากปัจจัยด้านเวลา ตัวบุคคล และงบประมาณ

บรรณานุกรม

- กลั๊ก เต๊ะขันหมาก. (2553). หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ไขแสง พุฒชูชื่น. (2544). การวิเคราะห์เนื้อหาวิทยานิพนธ์สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ม.เกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ม.เกษตรศาสตร์.
- จุมพล สวัสดิชยากร. (2520). หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จินตนา เหมทานนท์. (2546). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระของสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ม.เชียงใหม่ ระหว่างปีการศึกษา 2539 - 2544. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ม.เชียงใหม่.
- ฉัตรสมุน พุฒภิญญา. (2553). หลักการวิจัยทางสังคม. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ดวงใจ หล่อธนวนิชย์ และนฤศย์ นิมสมบุญ. (2542). ประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2529 - 2539. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นฤศย์ นิมสมบุญ. (2545). ประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บวร ใจป่า. (2543). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาหลักสูตรและการสอน ม.ขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2525 - 2539. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ม.ขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะชาติ โชคพิพัฒน์ และคณะ. (2547). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาคูศาสตร์ช่างอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 13(3), 59-64.
- ปัญญา กุลพงษ์. (2548). จริยธรรมวิจัย. ในเอกสารประกอบการประชุมวันวิชาการ ครั้งที่ 1 วิถีวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 8-10 ธันวาคม. หน้า 1-2.
- นันทนา วงศ์ชมพู และคณะ. (2548). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ม.ขอนแก่น และ ม.มหาสารคาม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 10(3), 273-286. .
- นงค์นุช ศรีธนาอนันต์. (2548). การโรงแรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ยุทธศิลป์ สุขชัยบรร. (2551). การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ม.ขอนแก่น ระหว่างปีการศึกษา 2538 – 2548. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ม.ขอนแก่น.
- วาโร เพิ่งสวัสดิ์. (2547). การอภิปรายผลการวิจัย หัวใจของการวิจัย. วารสารวิทยบริการ. 15(2-3), 74-79.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สิริพันธุ์ รุ่งวิชานีวัฒน์. (2551). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์.
- อัญชิสา ธรรมคุณ. (2547). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในช่วงปีการศึกษา 2543 – 2545. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษา ม.รามคำแหง
- อศวิน แสงพิบูล. (2551). หลักการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อศวิน แสงพิบูล. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อศวิน แสงพิบูล. (2008). Critical review of ecotourism studies in Thailand. *Journal of Tourism Analysis*. 13(3), 281-293.
- Chen, R., Cheung, C., and Law, R. (2012). A review of the literature on culture in hotel management research: What is the future? *International Journal of Hospitality Management*, 31, 52-65.
- Creswell, J. (2009). **Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches** (3ed). Thousand Oaks, California: SAGE Publication.
- Dane, F. (2011). **Evaluating Research**. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Hong, W.C. (2009). **Global competitiveness measurement for the tourism sector**. *Current Issues in Tourism*, 12(2), 105-132.
- Jennings, G. (2001). **Tourism Research**. Milton, Queensland: John Wiley & Sons Australia.
- Neuman, W. (2004) **Basic of Social Research: Qualitative and Quantitative Approaches**. Boston: Pearson Education.

Line, N. and Runyan, R. (2011). Hospitality marketing research: Recent trends and future directions.

International Journal of Hospitality Management, 31(2), 477-488.

Luck, M. (2002). Looking into the Future of Ecotourism and Sustainable Tourism. *Current Issues in*

Tourism. 5 (3), 371-374.

Yoon, M., Lee, S. and Bai, B. (2011). Hospitality marketing research from 2000 to 2009: Topics, methods

and trends. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 23(4), 517-532.

